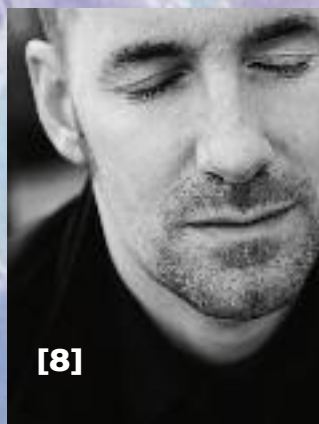

30 ÅR 2010 Revansch!

5/2010 • Årgång 30 • Utges av Riksförbundet för social och mental hälsa

9

Vad händer när man inte har ett hem? "I bästa fall får man sova några timmar i en säng på härbärget" [4]

[8]

LEDARE: VI ÄR DE OSYNLIGA... [2]

VILL INTE SKUMPA RUNT I EN SKODA [7]

PAPPA MOT SIN VILJA [8]

KÖNSSTYMPNING – KONTROLL AV KVINNANS SEXUALITET [20]

Vi är de osynliga

SÅ HÄR I den tolfte månaden känns det naturligt att blicka bakåt. 2010 har varit året då mycket har slagits fast, rapporterats och redovisats.

Tidigt i våras kunde vi i Revansch berättat att personer med psykiska funk-

tionsnedsättningar och psykisk ohälsa har det allra sämst ekonomiskt i samhället. Det presenterades i en rapport – Inkomster och utgifter för vissa personer 20–64 år med funktionsnedsättningar – från Socialstyrelsen.

Från RSMH:s hade vi påtalat det här redan tidigare och har fortsatt att göra det även sedan rapporten kom. Men i övrigt, har det varit mycket tyst i medier och från berörda myndigheter.

Att personer med psykisk ohälsa lever ett mycket kortare liv har vi också påtalat utifrån våra erfarenheter inom RSMH. Och enligt en internationell rapport, som vi kunde ta del av i början året, har personer med schizoaffectiva och psykotiska sjukdomar i genomsnitt 25 år kortare livslängd än den övriga befolkningen. Ett liv som alltså bara varar i två tredjedelar i jämförelse.

Men vad görs det för att preventivt komma tillrätta med dessa skrämmande uppgifter. Ja, inte har vi märkt mycket av något sådant arbete.

Handisams – Myndigheten för handikappolitisk samordning – rapport om allmänhetens attityder och kunskaper om psykisk ohälsa trodde vi nog i vår enfald inte skulle lämna speciellt många oberörda. Undersökningen som bland annat visade att över 25 procent av allmänheten har helt eller delvis negativ inställning till personer som lider av psykisk ohälsa eller har en psykisk funktionsnedsättning och aldrig skulle bjuda hem någon av oss till sitt hem visar hur mycket mer upplysning som behövs. Men en så viktig fråga borde väl uppmärksammas mycket mer än det hittills har gjorts, eller hur?

De följer som det nya sjukförsäkringssystemet för med sig, och som ledaren i det förra numret av Revansch avhandlade, visar nu på att minst 1500 personer ur våra led har tvingats gå till socialen eftersom de saknar sjukpennings-

Vi inom RSMH är tydligen bara skuggor, mer eller mindre osynliga i de icke diagnosticerades värld. Foto: www.fotoaktuten.se

grundande inkomst (SGI) sedan den tillfälliga sjukersättningen tagits bort.

Den nye socialförsäkringsministern Ulf Kristersson (M) har sagt att reglerna för just den här gruppen ska ses över, men när och hur frågan ska lösas är fortfarande oklart. Och inte har vi fått några signaler om att den har någon högre prioritet.

MEN VARFÖR ska vi behöva vänta? Är vi inte tillräckligt viktiga? Syns vi inte?

Trots att vi RSMH:are blir nedslagna ibland kommer vi oförtrutet att arbeta vidare för att förbättra tillvaron för människor som har psykiska funktionsnedsättningar och som lider av psykisk ohälsa. Likt Sisyfos kommer vi att fortsätta rulla upp stenen på berget även om den ögonblickligen rullar ner igen. Och det kommer vi att göra även om det inte märks att vi gör det i vår osynlighet.

Vi måste vara optimistiska. Därför tror vi att 2011 blir året då rapporter och statistik kommer att tas på fullt allvar och då attityder till människor med psykiska funktionsnedsättningar kommer att förbättras avsevärt.

Tills vi hörs igen, vill vi önska er alla: En God Jul och Ett Gott Nytt År!

Östen Hannmyhr

Chefredaktör, Revansch

Jan-Olof Forsén

Förbundsordförande, RSMH

NATIONELLA
Hjälpinjen
020-220060

Hur sjukt får det bli?

1976 avslutades ett svart kapitel i svensk historia. Sedan dess får nämligen ingen steriliseras mot sin egen vilja i det här landet.

Men det är inte hela sanningen. Det tvångssteriliseras nämligen fortfarande människor i Sverige. Och det rör sig om cirka 50 personer varje år.

De som drabbas av detta otidsenliga fenomen är de personer som byter kön. I nästan alla länder, där könsbyte är tillåtet, måste transsexuella som erbjuds könskorrigering behandling genomgå sterilisering.

Men så är det inte överallt. I Storbritannien finns i och med den lagstiftning som trädde i kraft 2005 inget krav på att en transsexuell ska vara steriliserad för att kunna få ändrad könstillhörighet.

2007 lämnade också en svensk statlig utredning ett betänkande med förslag till en ny lag som slopade kravet på sterilitet för den som vill göra ett könsbyte. På så sätt skulle det bli möjligt att spara könsceller för att kunna bli förälder via assisterad befruktning. Det är inte tillåtet idag.

Varför ska de transsexuella fräntas möjligheten att bli föräldrar? Det är en fråga som knappast någon kan ha ett vettigt svar på.

Utredningen lär, enligt uppgift, ha blivit liggande på socialminister Göran Hägglunds bord de senaste åren. Man kan ju undra varför.

Är det inte dags att lyfta fram den pappershögen nu, herr minister?

Nu är det här emellertid inte det enda kravet för att få genomgå könsbyte. Man måste vara svensk medborgare och ogift också. Det innebär att de som lever i ett äktenskap måste skilja sig även om de inte vill det. Det har drabbat åtminstone en person som också drivit den här frågan i domstol utan att få rätt.

Som om det inte vore nog måste de transsexuella innan könsbyte också erkänna att de lider av en psykisk funktionsnedsättning. För att få fullborda könsbytet måste de nämligen diagnosticeras som transsexuella. Transsexualitet räknas nämligen som en psykiatrisk diagnos.

Det här är alltså Sverige år 2010. Sjukt är ordet!

Östen Hannmyhr

I DET HÄR NUMRET möter du Marika Sellgren som under sju och ett halvt år inte hade något hem. Nu berättar hon i Revansch om den stora katastrofen och den långa vägen tillbaka. Det är det första reportaget i en serie av tre.

Hur det kan vara att bli pappa mot sin vilja berättar Pelle Filipsson, som skrivit en bok i ämnet, i en intervju. I ett reportage från Kenya kan du läsa om könsstympning, ett sätt att kontrollera kvinnors sexualitet.

Den infekterade historien om Jaguaren i Skåne som vi berättade om i förra numret rullar vidare. Men styrelsen i PO-Skåne tänker inte avgå, trots krav om detta. Det säger styrelseledamoten John Andersson, som också är distriktsordförande för RSMH i Skåne.

Vad händer när man inte har ett hem? Under sju och ett halvt år hade Marika Sellgren ingen bostad. Här berättar hon om den stora katastrofen och den långa vägen tillbaka.

SOLEN VÄRMER FORTFARANDE och den porlande fontänen överröstar nästan bilarna från Hornsgatan. Mariatorget är fullt av människor som dricker kaffe eller tar en paus och kisar mot hösthimlen. En man kommer fram och frågar om vi vill köpa jubileumsnumret av Situation STHLM.

Marika säger att hon älskar tidningen men att hon tyvärr inte har några pengar på sig.

– Jag vet vilket liv han lever, det är så jobbigt att se. Det ser så idylliskt ut här men jag blir drabbad av den här platsen. När jag var här senast var det vinter och jag visste inte vart jag skulle ta vägen. Det var fem timmar

Kodlåset till ett rum på natthärbärget. I bästa fall kunde Marika få en säng på härbärget där hon fick sova några timmar inomhus i värmen. Ibland tillbringade Marika natten utanför Hemlöshetsteaterns port när hon inte blev insläppt på natthärbärget eller i en hiss, som den här vid Mariatorgets tunnelbanestation.

Hållpunkt erbjuder bland annat fotvård för hemlösa, eftersom många av de hemlösa får stora problem med fötterna.

tills natthärbärgets öppnade. Det är lång tid när det är femton minusgrader ute.

Marika hade en rutt kring Mariatorget på Södermalm i Stockholm. När natthärbärgets stängde gick hon till Stadsmissionen, där hon vilade och väntade. När sedan Stadsmissionen stängde vid halv tre började de långa promenaderna.

– Innan jag blev hemlös kände jag mig lyckad. Jag hade gjort karriär och var stolt över mig själv, jag hade lyckats trots att jag varit sjuk i perioder. Jag tog mig upp ur en lång sjukdomsperiod och kände att nu jävlar ska jag göra nåt av det här.

Marika fick kontakt med IFS – Intresseföreningen för personer med schizofreni och liknande psykoser. Hon började samarbeta med Stockholmsprojektet Steg för steg. Det ledde bland annat till att hon började föreläsa om sin sina erfarenheter av psykisk ohälsa och om hur hon upplevt bemötandet i den psykiatriska vården. Hon var en efterfrågad föreläsare och 2001 var hon en av föredragshållarna på WHO:s Världshälsodag i Genève.

– Jag kände mig inte som en utsatt person längre, jag kände mig normal. Jag var inte bara psykisk sjuk. Folk betalade pengar för att lyssna på mig.

MEN SEDAN BLEV MARIKA SJUK IGEN. Ingen såg längre hur Marikas vardag såg ut. Det var väldigt rörigt hemma. Den här gången nekades hon boendestöd trots att hon i tidigare sjukdomsperioder fått den hjälp hon behövt.

En dag kom Marikas mamma för att hjälpa till att städa. Hon blev så förtvivlad över sin dotters situation att det ledde till konflikter mellan dem.

Konflikterna hördes. De hördes ända upp till vården. Huset som Marika bodde i hade precis ombildats till en bostadsrättsförening. Klagomålen ledde till att medlemmarna i föreningen röstade om Marika skulle få bo kvar i sin lägenhet. Några av Marikas grannar sedan länge ville att hon skulle stanna men majoriteten röstade nej.

I samma veva hände det mycket på socialkontoret på Kungsholmen, många av de socialsekreterare som Marika haft kontakt med slutade och hennes ärende följdes inte upp. Marika blev sämre och klarade inte av att vara hemma. Hon lämnade sin katt och sin lägenhet och flyttade hem till en vän. Brevhögen på Marikas dörrmatta växte och socialförvaltningen blev inte informerade om hennes obetalda räkningar.

– När jag fick vräkningsbeskedet gick jag sönder. Jag förstod att katastrofen inte kan bli större än när man förlorar sitt hem. Hemmet är så mycket mer. Dina saker är identitet, du älskar din kaffekopp, du älskar din säng om den är tillräckligt skön. Allt det vanliga, allt det är identitet och det förlorar du. Första nat-

ten efter vräkningen sov Marika på farbror Olofs soffa. Hon fick bo hos honom en tid och katten Molle flyttade hem till vännen Tore.

De kommande fyra åren hade Marika ingen fast punkt. Ett tag bodde hon på socialtjänstens inackorderingshem för kvinnor. Hon sov på de olika natthärbergena i Stockholm, ibland i soprum eller i hissar.

– Första gången jag var på ett härbärke skrämde det livet ur mig, det var en sådan massiv misär.

MARIKA BÖRJADE LÅNGSAMT BRYTAS NER. Hon uppsökte psykakuten ett flertal gånger men blev ofta avvisad. De tyckte att hon skulle vända sig till natthärbärgena istället. Marika började dricka alkohol för att dämpa sin ångest och hon började få svårt

”Hemlöshetens problematik är just hemlösheten, man kan inte göra någonting åt psykisk sjukdom eller missbruk om man inte är trygg.”

att kontrollera sin röst. Till slut blev hon inte insläppt på härbärgena.

– Jag hade blivit så sjuk och fungerade så illa att jag blev portad. Då fanns det ingen tak-över-huvud-garanti längre. Jag kände mig som ett jagat djur.

Allt var kaos. Men en gång i veckan fick hon en paus hos psykologen Lars Edner.

– Det är tack vare Lars som jag överlevde de här åren. Det var fred någonstans, det var krig överallt annars. Människor som lever under hård psykisk stress blir inte lätta att ha att göra med.

– Det händer någonting med en. Jag var fruktansvärt arg, men egentligen var jag ju förtvivlad. Hemlöshetens problematik är just hemlösheten, man kan inte göra någonting åt psykisk sjukdom eller missbruk om man inte är trygg. Man börjar i helt fel ände.

Hösten 2007 agerade äntligen socialtjänsten, de hittade ett gruppboende i Flemingsberg. Där började den långa vägen mot ett eget boende igen.

Text och foto: **Sofie Ekholm**

NOT: Det här är det första av tre reportage om Marika Sellgrens liv och återhämtning. I nästa nummer fortsätter berättelsen om Marika.

VILL INTE SKUMPA RUNT I EN SKODA

Den Jaguar S-type av årsmodell 2004, som vi berättade om i förra numret av Revansch, fortsätter att röra upp känslorna i Skåne. Kritiken grundade sig i att styrelsen för PO-Skåne beslutat köpa in en bil av detta märke för att användas som tjänstebil av verksamhetschefen Ann-Christine Engdahl Olesen. Det som ytterligare gjort folk upprörda var att man köpte bilen av Engdahl Olesen själv.

”Rena nepotismen”, sa Hans Johansson, ledamot i styrelsen för RSMH-distriktet i Skåne, till Revansch. Han betecknade det hela som en skandal och krävde att PO-Skånes styrelse skulle ta sitt ansvar och avgå.

EFTER PUBLICERINGEN i Revansch har John Andersson, ordförande för RSMH i Skåne och ledamot av styrelsen i PO-Skåne, i mejlkorrespondens som redaktionen tagit del av, påstått att uppgifterna i tidningen varit både groteska och lögnaktiga.

Men när Revansch ringer upp John Andersson och ber honom tala om vad som är groteskt eller lögnaktigt så har han inget svar att komma med.

– Men det framställs ju som om vi har ägnat oss åt något skumt.

Inte heller det kan John Andersson utveckla ytterligare när han får den frågan. Men under samtalet säger han att han har förståelse för att många är kritiska mot PO-Skånes styrelses agerande i frågan.

– Jag förstår att det kan sticka folk i ögonen, det gör jag, men för mig rör det här sig uteslutande om en investering av företagsekonomiska skäl.

KÖPTE LYXBI till verksamhetschefen – PO-Skåne får kritik

NÄR STYRELSEN för PO-Skåne, Personligt ombud i Skåne, beslutade att köpa in en tjänstebil till verksamhetschefen Ann-Christine Engdahl Olesen satte man igång en process som fått många att reagera med irritation och ilska.

Bilen, som rört upp känslorna, är en sex år gammal Jaguar. Ett brittiskt bilmärke som allmänt brukar beskrivas som lysiga sportbilar.

230 000 kronor betalade PO-Skåne för bilen och man köpte den av Ann-Christine Engdahl Olesen själv.

– Det är rena nepotismen man ägnar sig åt när man köper verksamhetschefens egen bil och sedan låter henne fortsätta använda den i tjänsten. Dessutom skulle man ju kunna leasa en bil i närmare tio år för 230 000 kronor, det är en enormt stor summa pengar i detta sammanhang!

Det säger Hans Johansson, styrelseledamot för RSMHs distrikt i Skåne. Han är en av dem som blivit ordentligt upp-

Det är en bil av märket Jaguar som rört upp känslorna i Skåne. Bilen på bilden är en Jaguar XK, hämtad från Wikipedia, och inte den specifika bil som artikeln handlar om.

rörd över den här affären och nu tigit kontakt med Revansch.

– Jag trodde först inte att det var sant när jag hörde om det här för det verkade alldeles för otroligt. Men jag fick det bekräftat av en dem sitter i styrelsen för PO-Skåne och fick sedan också se protokollet från styrelsemötet. Jag har pratat med flera personer om det här och de

delar min uppfattning om att det sticker ordentligt i ögonen på brukarna, som ofta lever under mycket knappa förhållanden och tillhör de som har allra sämst ekonomi i samhället, att de ska ha en fördrifvare som kör omkring i en lyxbil när hon jobbar.

HANS JOHANSSON tycker också att man borde ta miljö- och klimatomständigheter hänsyn om man köper in en tjänstebil i dagens läge.

– Då borde man givetvis välja en liten, bränslesnål bil och det rör det sig inte om i det här fallet. Enligt uppgift är det här en bil som drar uppåt tre liter bensin per mil.

Personligen tycker Hans Johansson att PO-Skånes verksamhetschef inte skulle behöva någon tjänstebil över huvud taget.

– Jag åker själv runt i Skåne i tjänsten

**SÅ HÄR REDOVISAS
BESLUTET I PROTOKOLLET
2010-06-28**

§ 11) Redogjorde verksamhetschefen för den ekonomiska prognosen för verksamhetsåret 2010. Redogjordes det att det förest

sonliga funderingar kring hennes egen tjänstebil, ett nödvändigt arbetsredskap för att hon som nu ska kunna vara konstant tillgänglig ute på fältet, respektive den image-mässiga konflikt som kan uppstå, med tanke på att PO-Skåne representerar en av

svara på frågan om hon verkligen sagt det som John Andersson påstår.

– Jag vill inte kommentera det, säger hon kort.

Men du förnekar det inte?

– Nej, det gör jag inte men jag vill inte bidra till mer pajkastning. Jag vill inte ha något bråk om det här, jag vill bara göra mitt jobb så bra som möjligt. Men jag vill inte köra omkring i en liten bil eftersom det är mycket vilt på vägarna och jag är ute och kör mycket i tjänsten, cirka 2 200 mil per år.

Engdahl Olesen kan emellertid tänka sig att byta tjänstebil om kritiken kvarstår.

– Vill man att jag ska byta bil så gör jag det, men jag byter inte till en liten bil, det ska åtminstone vara en bil av mellanklass.

Angående uppgifterna om att bilen, enligt bilhandlare i Skåne, är övervärderad, säger hon:

– Bilhandlare har två olika listor, ett pris när de tar en bil i inbyte och ett när de säljer den vidare. Jag är intresserad av att träffa den bilhandlare som säljer en Jaguar som gått 5 500 mil till det priset av samma årsmodell, utrustning och modell.

REVANSCH KOLLADE UPP PRISER på Jaguarer på annonsidan www.blocket.se. Av de tio bilar av modellen Jaguar S-type som låg ute till försäljning på sidan tisdagen den 23 november fanns det två av årsmodell 2005 som gått mindre än 10 000 mil. Dessa var till salu för 169 000 respektive 168 000 kronor. Vidare fanns det en från 2003, som gått cirka 75 000 mil till salu för 139 000.

Med det i åtanke torde en värdering på 150 000 kronor för den bil Engdahl Olesen kör knappast vara en undervärdering.

Östen Hannmyhr

Pappa mot sin vilja

Ett barn i varje klass har en ofrivillig pappa, en situation som kan få ödesdigra konsekvenser för barnet. Men det kan också bli tungt för pappan, en aspekt som sällan tas upp.

Pelle Filipsson fick barn mot sin vilja och har kämpat i tio år med motstridiga känslor. Nu har han skrivit en bok om sina erfarenheter.

PELLE FILIPSSON ville aldrig ha barn, han trodde inte att han skulle passa som pappa. Istället blev det ett liv med jobb, resor och fullspäckad fritid. Han hade

sina intressen och passioner, såg inte hur barn skulle passa in i ekvationen.

Men i slutet av 20-åren när fler och fler bildade familj vaknade tanken att kanske, kanske, någon gång. Om man träffar rätt person.

Istället blev det med en tjej han bara känt några veckor. Efter en utekväll hamnade de hemma hos Pelle. Eftersom kvinnan sa att hon "var säker" hoppade de över kondomen. När hon några veckor senare berättade att hon var gravid och tänkte behålla barnet gick startskottet för en mångårig livskris.

– Det var ju inte världens undergång att det skulle bli ett barn även om jag helst hade velat göra det med någon som jag var riktigt kär i. Det som förstörde mest var allt det som hände därefter.

Pelle Filipsson flyttade ihop med kvinnan. Några månader senare födde hon en son och familjelyckan var till synes total. Men någonting var trasigt, tilliten fanns inte där. Det hade funnits en annan man med i bilden, barnet var kanske inte Pelles och de fick göra ett DNA-test för att utreda faderskapet. Han kände sig kvävd av den nyblivna mammans och omgiv-

ningens förväntningar. Han upplevde dessutom att mamman gång på gång kunde avfärda hans vilja.

– Det var som om hon kunde göra precis som hon ville. Hon kunde bestämma allt och hade lagen på sin sida.

Han gjorde allt han kunde för att vara en bra pappa åt sonen. Men vissa anade att han inte var den härliga och lyckliga pappan som man förväntade sig. Det blev en del hårda ord, inte minst från kvinnans familj som hade väntat länge på första barnbarnet.

– Det finns en slags sjuk humor i att bli pappa på det här sättet, man skämtar gärna om det. Jag kände mig som en idiot. Så jag höll tillbaka, gick upp till jobbet med en ask cigarrer och spelade glada familjefadern.

När sonen var ett år flyttade föräldrarna isär. Då hade situationen blivit ohållbar.

– Att försöka gå in i en familjesituation på de premisserna var ett väldigt dåligt beslut. Så det blev att försöka hitta en roll som ensamstående småbarnpappa och sitta där själv med ett barn och försöka förstå hur jag skulle lösa det. Samtidigt som jag fortfarande hade en tanke om att mitt liv fanns där ute någonstans. Abrupt avbrutet.

EN DEL OFRIVILLIGA PAPPOR tar på sig rollen som superpappor. Det säger socionom Göran Lindén som intervjuat 50 frånvarande pappor i boken *Från misstag till farsa*.

– De bodde ofta ihop med mammorna och svalde alla kränkningar och negativa känslor, men efter ett tag så sprack det och allt det andra kom fram.

Han kom fram till att den myt som finns kring ofrivilliga pappor, att det handlar om omogna män som var ute och krograggade och bara ville ha sex, inte stämmer.

– Det fanns ju sådana också, men de

gav massa olika skäl till varför de inte ville bli pappor. Kanske inte just då, inte just med henne.

Det som var återkommande för de ofrivilliga papporna var känslan av kränkning.

– De kände sig lurade och påtvingade faderskapet, och det är ju ett livslångt åtagande. Ofta såg jag depressioner och tyd-

Socionomen Göran Lindén har skrivit en bok om ofrivilliga pappor och menar att de ofta håller känslorna inom sig. Därför tycker han att Filipssons bok är viktig.

liga kristecken, som att de pendlade väldigt i sina känsloliv. De skämdes över sig själva och ville inte berätta för någon.

Göran Lindén uppmuntrade männen att berätta för någon de litade på vilket ofta ledde till att de fick stöd.

– Men om de var ensamma på det traditionellt manliga sättet, ”en bra karl reder sig själv”, då kunde det leda till riktigt svåra saker, några försökte till och med ta livet av sig.

Ofrivilliga fäder blir ofta frånvarande fäder. Men Göran Lindén menar att man kan bli en bra förälder även om man var

ofrivillig. Många av papporna han intervjuade ville börja närma sig sina barn.

– Vissa provade att träffa barnet, även om det var på darriga ben. I början var det väldigt laddat eftersom barnet var förknippat med krisen.

Hans tips till ofrivilliga pappor är att försöka upprätthålla en bra relation till mamman så att de kan tala med varandra om situationen. Vidare bör samhället jobba med upplysning.

– Vi måste ge de här papporna ett mänskligt ansikte så att de kan få förståelse och stöd hos hjälpapparaten. Den här problematiken blir ofta osynliggjord och det är därför Pelle Filipssons bok behövs. Det här är en grupp människor som annars är väldigt tysta.

NÄR PELLE FILIPSSON började skriva var det för att reda ut alla tankar och känslor har bar inom sig.

– I början skrev jag ingen bok utan ville bara få ner massa lösa tankar som jag hade i huvudet. Samtidigt började jag mer och mer aktivt söka hjälp. Det som mötte mig var fördomsfullhet och okunskap. Jag började undra om det fanns en massa andra människor som kände så här och som möttes av samma attityder.

Han menar att graviditetsdepressioner hos kvinnor börjar bli alltmer accepterat medan motsvarigheten för män ännu stigmatiseras, även bland socialarbetare, terapeuter och andra yrkesmänniskor.

– Karlar som inte svarar upp och ”gör vad de ska”, vad det nu betyder, ses som korkade typer, oansvariga och omogna. När jag i själva verket har försökt på alla sätt jag kunnat i tio år.

Det var för att synliggöra problemet som han gick ut med sin historia. För även om det slutgiltiga beslutet när ett barn blivit till måste få ligga hos kvinnan så vill Pelle Filipsson rikta kritik mot det som händer sen.

– Rent formellt har ju kvinnan makt

Idag tycker Pelle att han har en bra relation med sin son.

över mannens fortsatta tillvaro och då får hon vara lite smidig. Till exempel kan man vara mildare i sina förväntningar och krav. Man kan också försöka se till att de närstående har en mildare syn på den som ska försöka falla in i papparollen.

Han tycker att man borde ge män fler verktyg för att bli bra pappor.

– Det är stort att få barn. Om det inte klaffar blir man bemött som en idiot för att man inte kan älska direkt. Men ibland behöver man hjälp och stöd för att an-

knyta till barnet. Man tror på automatisk kärlek, att bara man ser sin bebis så löser sig allt. Det är ju verkligen inte alltid så, inte heller för kvinnor.

DET TOG ÅTTA ÅR för Pelle Filipsson att hitta en terapeut som tog honom på allvar. Först då kunde han börja läka.

– Jag kan inte säga att psykoterapi är lösningen. Vi har ju inte sysslat med anknytning eller någon annan fader – barn grej utan vi har jobbat rent personligt för att reda ut alla tankar. Jag är fortfarande jäkligt bitter över hela situationen. Och jag har fortfarande en väldigt dålig relation till mamman.

Nu är sonen tio år. Pelle Filipsson understryker att deras relation alltid har varit bra.

– Han är en väldigt glad och pigg kille. Vi har samma sorts humor och garvar åt samma fäniga saker. Det finns en sådan kärlek och tillit mellan oss. Det var väl också därför jag stannade kvar i alla år, jag kände att en dag kan det här bli riktigt bra.

På frågan om hur sonen har påverkats av situationen ser han lite ledsen ut.

– Det är klart att en människa påverkas när det finns anknytningsproblem och ens föräldrar inte tycker om varandra. Han är väldigt inkännande för stämningar, känner lätt av om det är bra eller dåligt läge. När han märker att alla inte är glada kan han gå och plocka tussilago för att det ska bli finare hemma.

Det blev en del uppståndelse kring boken, bland annat har Pelle Filipsson medverkat i debattprogram på TV. Men han tror inte att sonen har snappat upp speciellt mycket av det.

– Vi har talat om det tidigare, om hur mamma och pappa har haft det svårt och inte bor ihop, om hur det inte var tänkt att det skulle bli ett barn, att jag hade svårt att bli en bra pappa. Jag berättade för honom att det skulle komma ut en

bok om det här och under de första veckorna var jag på och kollade hela tiden, hur mår du, har de sagt något i skolan? Han sa någon gång att han tyckte det var häftigt att jag gett ut en bok om honom och då får det vara på den nivån. Sen när han blir äldre kanske han vill läsa boken. Då kan jag plocka fram den så kan vi diskutera.

Pelle Filipsson var ändå tveksam inför att ge ut boken. Han funderade länge på att skriva under pseudonym men kom fram till att han inte skulle bli lika trovärdig om han förblev anonym.

– Jag tror att det går att skydda mitt barn även om jag visar mitt ansikte. Även om jag förstår människor som är oroliga. Men om man bara utgår från kärnan i det här, att jag har haft jättesvårt att älska mitt barn och har försökt lösa det under tio år, då tror jag att min son kommer att kunna hantera det på ett bra sätt när han blir stor.

Text: Cecilia Köljing

Foto: Maja Kristin Nylander

Pelle tycker att det borde finnas bättre stöd för pappor som har problem att anknyta till sina barn.

I KORTHET

FÅ SVARADE PÅ ENKÄT

Mindre än hälften av de tillfrågade svarade på den första nationella patientenkäten inom psykiatrin. Nu ska landstingen analysera den låga svarsfrekvensen.

Enkäten skickades ut till 47 000 slumpmässigt utvalda patienter med erfarenhet från psykiatrin i de 19 deltagande landstingen. Svarsfrekvensen var 43 procent för den öppna psykiatriska vården och 35 procent för den slutna psykiatriska vården.

Män under 40 år är kraftigt underrepresenterade bland dem som har besvarat frågorna. Dessutom skiljer sig svarsfrekvensen mycket åt mellan olika landsting. Inför nästa enkätundersökning ska landstingen utreda hur fler patienter ska övertygas om att delta, skriver Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, i ett pressmeddelande.

Bland dem som har svarat på enkäten uppger en majoritet att de har blivit bemötta med respekt och känner förtroende för de läkare de har träffat inom psykiatrin. Vården får sämre betyg när det gäller tillgänglighet, delaktighet och information till patienterna.

KBT HJÄLPER GRAVIDA

Enligt en avhandling som nyligen lades fram vid Linköpings universitet led cirka 7 procent av gravida kvinnor av blod- och injektionsfobi. De kvinnor som led av fobin visade sig också löpa en högre risk att drabbas av komplikationer vid förlossningen och hade även en högre grad av stresshormonet kortisol i saliven jämfört med friska kvinnor.

30 av de kvinnor som uppvisade symtom på blod- och injektionsfobi erbjöds KBT vid två tillfällen under graviditeten. Enligt avhandlingen visade sig terapin ha positiv effekt ännu tre månader efter att behandlingen avslutats.

DATASPEL MOT STRESS

Återkommande påträngande minnesbilder av traumatiska händelser är ett av de vanligaste symptomen vid posttraumatiskt stressyndrom.

Nu kan forskare vara en metod att minska minnesbilderna på spåren. En brittisk undersökning, som publicerats i tidskriften Plos One, har nämligen visat att Tetrisspelande verkar distrahera hjärnan och kan påverka hur upprörande minnen och bilder lagras.

Forskare vid Oxford University lät en grupp om 60 personer se en serie upprörande filmsekvenser, till exempel trafikolyckor och kirurgiska ingrepp och frågade sedan hur många flashbacks försökspersonerna upplevde.

En tredjedel av dem som tittade fick spela Tetris efter filmvisningen, en tredjedel fick spela ett ordbaserat frågespel, och en tredjedel fick sitta tysta.

Gruppen som spelade Tetris upplevde bara fyra flashbacks under de första tio minuterna efter filmen, jämfört med sex för de som spelade frågespel, och tolv för de som inte gjort någonting.

KÖNSSTYMPNING

– en kontroll av kvinnans sexualitet

Nauangu Taki är styrelsemedlem i den lokala kvinnoorganisationen CBU och engagerar sig för alla de flickor som tvingas rymma hemifrån för att undkomma könsstympning.

Kvinnlig könsstympning förknippas ofta med tvång. Men i områden där seden utövas följer de flesta tjejer frivilligt mängden. Vissa kan till och med längta till den stora dagen. Men några vägrar, går emot hela samhället och säger nej.

– Om du föder ett barn som ostympad så vill många barnmorskor inte förlösa dig eftersom ditt blod är smutsigt.

– Du ses som prostituerad, en hora.

– Du anses vara ansvarslös.

Orden kommer från en grupp tjejer från byn Nkareta i Riftdalen, alldeles i närheten av Narok och Kenyas välkända naturreservat Masai Mara. De är mellan tolv och 14 år och går på Nkareta Primary School. De drömmer om att bli överättare, lärare och företagare men hade kunnat ha en helt annan tillvaro. Vi sitter i en ring i gräset och talar om könsstympning, fördomar och hur de orkar stå emot.

Större delen av byns 10 000 invånare är massajer, en av sammanlagt 42 stammar i Kenya som har hög andel könsstympning. Mellan 70 och 90 procent av alla flickor könsstympas och seden uppstod troligtvis redan när massajsamhället formades. Stammen försörjer sig på boskapsskötsel och männen ger sig iväg med djuren under långa perioder. Förmodligen uppkom könsstympning som ett sätt att se till att kvinnorna inte var otrogna.

– Man trodde att flickor som inte blev stympade kunde bli promiskuösa. Så det handlar om kontroll, säger en bykvinna.

Könsstympning är i grund och botten en initiationsrit som förvandlar flickor till kvinnor. Det är svårt att stå emot, fördomarna som florerar kring ostympade kvinnor gör att de flesta rättar in sig i

Celestine Lemetil är en av tjejerna som vägrar könsstympa sig. Här pratar hon med sin mamma Jane som stödjer hennes beslut.

leden. Vid stympningsceremonin hålls en stor fest till flickans ära, hon får stå i centrum och får erkännande i gemenskapen.

I förlängningen handlar dock könsstympning om kontroll av kvinnors sexualitet. Man ser klitoris som smutsig och genom att skära bort den blir kvinnan ren, fri från sexuella lustar. Det är ett sätt att bevara kyskhet, när flickan inte njuter av sex förblir hon oskuld tills hon gifter sig.

FÖR NÅGRA ÅR SEDAN började utoparlamentariska rörelser och lokala organisationer arbeta för förändring i områdena i Riftdalen som länge varit stängda för omvärlden. Byborna i Nkareta bildade intressegrupper, bland annat en lokal kvinnogrupp, CBU, som hjälper flickor som rymt hemifrån för att undkomma könsstympning. De riktar också in sig på män, en grupp som till stor del för traditionen vidare.

– För att en man ska få erkännande i området måste han stympa sitt barn. Ceremonin i samband med könsstympning-

Margereth Kuyioni är ordförande i CBU och arbetar hårt för att få upp könsstympning på den politiska agendan.

en blir ett tillfälle för mannen att visa upp sin rikedom, säger Margereth Kuyioni, ordförande i CBU.

– Mannen är familjens överhuvud och det är han som bestämmer. Om han inte könsstympar sina barn kommer grannarna tro att han står under kvinnan.

Byborna bildade också en barnrätts-

grupp som såg till att barnen fick veta vad de hade för rättigheter. Det innebar att man för första gången började tala högt om könsstympning.

– När kampanjerna startade var de vuxna inte redo för förändring, men nu har våra föräldrar börjat förstå, säger Jacqueline Sina, en av flickorna som tagit del av organisationernas arbete och nu vägrar könsstympa sig.

Hon berättar att könsstympning i vissa fall leder till döden.

– Ju yngre du är desto svårare fysiska men får du. Dessutom använder de samma blad på alla flickor utan att rengöra det ordentligt vilket kan leda till HIV och andra infektioner. Och eftersom könsstympning är förbjudet utförs det hemma och inte på sjukhuset så vissa förblöder under ingreppet.

– Andra dör av chock. En flicka vi känner till blev så chockad av allt blod att hon inte kunde äta. Kvinnorna i hennes familj ville ta henne till sjukhuset men männen ville inte bli gripna av polisen.

Wangari Kinoti är Women's Rights Coordinator på ActionAid. Hon menar att utbildning av flickor är nyckeln till att de själva ska våga säga nej till seden.

Efter några dagar gick hon bort, säger Priscilla Kiok vars pappa är ordförande i barnrättsgruppen och stödjer hennes beslut att vägra könsstympa sig.

NÄR EN FLICKA är könsstympad betyder det att hon är redo för äktenskap. Det innebär att den som stympas ung ofta också gifter sig ung.

– När en flicka stympas så bokas hon av en man. Då blir det ingen skola mer, det är bara att gifta sig med honom, även om han är gammal, säger Celestine Lemetil.

De får ofta barn tidigt vilket kan leda till svåra förlossningar. Många får kroniska besvär som följd, till exempel fistelproblem och inkontinens.

– Det vanligaste är att kvinnor föder via kejsarsnitt på sjukhuset eftersom de inte kan föda normalt.

Tjejerna vi pratar med har alla bestämt sig för att stå emot och har stöd hos åtminstone en förälder, oftast mamman.

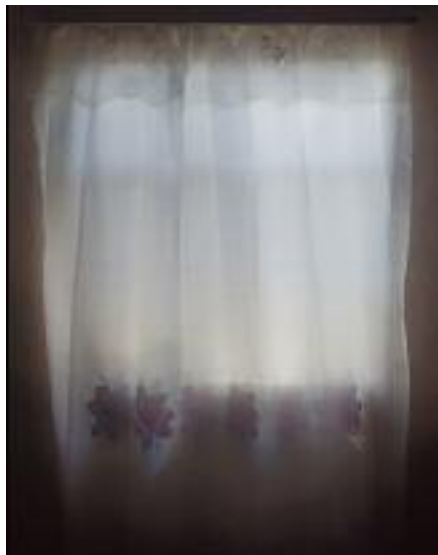
– Min pappa står inte på min sida. Han säger att det kommer göras med våld. Det är väldigt viktigt att ha stöd från sina föräldrar så att man kan få skydd från resten av familjen, säger Evelyne Lepore.

– Om du inte har stöd från dina föräldrar kan du tvingas lämna familjen för gott, säger Priscilla Kiok.

Majoriteten av alla flickor i skolan är redan stympade och tjejerna säger att de utsätts för gruppträck.

Elizabeth Muthoni arbetar med kvinnor i Riftdalen och har lyckats bra med attitydförändringar bland unga tjejerna. Allt fler vågar numera stå emot könsstympling.

Fönster i ett rescue center som drivs av lokala organisationer i samarbete med ActionAid. Hit kan flickor rymma för att gömma sig under könsstymplingsmånaden.

– Det är en hel del press. Jag har många vänner som har gått igenom det och inte tycker att vi är på samma nivå. De ser mig som sämre för att jag inte är stympad, fortsätter hon.

VANLIGTVIS GIFTS FLICKOR i Nkareta bort till rika män innan de nått puberteten.

– Föräldrarna behöver kor så att de kan tjäna pengar till pojkarnas utbildning. De får med andra ord utbildning på flickornas bekostnad, säger Elizabeth Muthoni som arbetar med kvinnorrättsfrågor i Rift-

Kisinyinye Nampaso är styrelsemedlem i CBU som ordnar seminarier och driver kampanjer för att väcka medvetande kring frågan i området.

dalen för ActionAids räkning och har jobbat mycket med tjejerna.

Hon menar att det är svårt för föräldrar i området att gå emot könsstympling.

– De går emot hela sin kultur och allt som ses som normalt. Man blir utstött och beskylld för allt mellan himmel och jord. Vissa går så långt som att beskylla dem för torkan som härjat i området och säger att den var ett straff för deras synder.

Föräldrarna har inte mycket att säga till om och flickan kan tas av släktingar när pappan är borta. Elizabeth Muthoni berättar att äldre flickor som blivit beskyddade av sina föräldrar och kanske lyckats träffa en man ändå ofta blir stympade när de föder sitt första barn.

– Det handlar inte om konsensus. Ofta är svärmodern närvarande vid förlossningen och om svärdottern inte är stympad säger hon bara: "skär bort det!"

Hennes kollega Wangari Kinoti har arbetat mot könsstympling på många olika ställen i Kenya och menar att den måste angripas från flera olika håll. Det är en fråga om utbildning och barnäktenskap, men också en fråga om våld.

– Utöver det uppenbara fysiska våldet så innebär könsstympling ett avlägsnande av klitoris, och klitoris är ju källan till sexuell njutning. Man sätter kvinnan i en situation där hon under resten av sitt liv kommer att ha sex utan att njuta. Det är en våldshandling enligt mig.

Hon berättar att det är svårt att uppmuntra unga tjejer att säga nej. Man kan ha kampanj på kampanj och ge massor av information, men i slutändan väljer många att genomföra ingreppet ändå.

– Tjejerna själva ser det inte som en metod för att kontrollera deras sexualitet, de ser bara att de inte kommer att kunna gifta sig annars. Och vi talar om en kontext som värderar äktenskap högt.

Och det räcker sällan att flickan säger nej. Augusti är könsstympningsmånaden och då tvingas många rymma hemifrån. När september kommer är flickorna säkra. För tillfället.

– Man kan inte andas ut, många åker tillbaka hem och blir stympade nästa gång. Man vill inte att de ska behöva rymma en gång om året men man vill inte heller slita dem från deras rötter. Därför måste man ha en säker plats dit de kan komma där det även finns personer som medlar med familjen. Man måste ha ett system som ser till att flickorna kan komma hem utan att behöva göra samma sak nästa gång säsongen kommer.

Hon menar att det är viktigt att fokusera på föräldrarna. Speciellt på mödrarna som vet vad könsstympning innebär.

– De flesta vill såklart inte att deras döttrar ska stympas. Men de vill inte heller att de ska hamna under det stigma som kommer med att inte vara stympad. De vet vilka fysiska effekter könsstympning för med sig men vill ju att döttrarna ska passa in.

Man måste också fokusera på männen.

– Man kan inte förvänta sig att kvinnor och flickor kommer ut och pratar om det här, de har ingen röst i området. Man får gå via de religiösa ledarna eller byäldre. De har makt att förändra.

Men framför allt ska man fokusera på tjejerna. Och vägen går via utbildning.

– Flickor som går i skolan är emot könsstympning, de vet att det finns en annan framtid. De som aldrig fått gå i

skolan ser däremot fram emot ingreppet, det är det enda sättet för dem att få erkännande i området. De har vant sig vid tanken på att bli ägda.

DET FINNS FÅ MÄN i Nkareta som vill gifta sig med ostympade kvinnor. Flickorna berättar varför.

– De tror inte att de kan tillfredsställa henne och att hon kommer vilja ha andra män. En stympad flicka får man däremot behålla, säger Evelyne Lepore.

Och en ogift kvinna blir ett problem för familjen.

– Hon får ingen respekt. Din blodlin-

je blir betraktad som dålig och det påverkar hela familjen, därför kämpar ofta pappan för att få sina döttrar stympade, säger Priscilla Kiok.

Det finns många nackdelar med att stå emot. När tjejerna väl börjar berätta är det som att öppna en kran.

– Du kommer aldrig få ära som ogift. Och du kommer att få bo ensam.

– Man ses som omogen, som ett barn. Även om man utbildar sig.

Men deras vilja är ändå orubblig.

– Vi har bestämt oss! säger de unisont.

Text: **Cecilia Köljng**

Foto: **Maja Kristin Nylander**

Massajerna försörjer sig på boskapsskötsel och männen ger sig iväg med djuren under långa perioder. Förmodligen uppkom könsstympning som ett sätt att se till att kvinnorna inte var otrogna.

FAKTA OM KVINNLIG KÖNSTYMPNING

Termen kvinnlig könsstympning syftar på borttagande av hela eller delar av det kvinnliga könsorganet. Enligt WHO förekommer kvinnlig könsstympning i minst 28 länder i Afrika och Mellanöstern.

Idag har uppskattningsvis 140 miljoner flickor och kvinnor genomgått könsstympning. Varje år riskerar ytterligare två till tre miljoner flickor att utsättas vilket motsvarar minst 6 000 per dag.

Kvinnlig könsstympning kan i värsta fall leda till döden. Ofta drabbas flickorna av chock, smärta, blödningar och skador på organen runt klitoris och blygdläpparna. Det finns även ett antal psykologiska effekter. Personliga berättelser vittnar om oro, förnedring, svek och skräck vilket antagligen får allvarliga konsekvenser på lång sikt. Vissa experter anser att chocken och traumat vid ingreppet bidrar till att kvinnorna blir "lugnare" och "fogligare", vilket också anses som positivt i de samhällen där könsstympning praktiseras.

VÅRA KÄNSLOR, DEL 7: CHOCK

Chock är kroppens sätt att försvara sig och överleva en situation som känns hotfull eller övermäktig. Chocken kan vara både fysisk och mental. Satu Hirsch är leg. psykoterapeut och möter dagligen människor som hamnat i chocktillstånd av olika slag. Det kan handla om sorg efter svåra förluster eller svek i nära relationer, men också om de som blivit offer för rån eller övergrepp.

FYSISK CHOCK kan inträffa när man blöder kraftigt eller har fått någon annan svår kroppslig skada. Hela systemet går i baklås.

Mental chock inträffar när man hamnar i en livshotande situation där man måste göra allt för att rädda livet på sig själv eller någon annan.

Stora delar av hjärnan slås ut när man blir chockad. Hjärnan är enbart aktiverad för att överleva. När vi befinner oss i en hotfull situation, eller är i närheten av en sådan, reagerar vi utifrån hjärnstammen – i folkmun reptilhjärnan – genom att fly, slåss eller lamslås. Vi kan bli snabbare eller starkare än vi brukar eller helt enkelt paralyseras.

Chocken kan pågå från några sekunder till ungefär tre dygn. Reaktionen är naturlig och behöver inte lämna spår om man får möjlighet att bearbeta sin upplevelse efteråt.

CHOCK I RELATIONER kan handla om ett hot om avvisning, press eller kritik. Eftersom människan är ett flockdjur och beroende av gruppen för vår överlevnad så är det viktigt att vi också har ett nätverk omkring oss som skyddar oss mot utsattheten – kulturellt, socialt och fysiskt. När vi upplever att vi plötsligt blir hotade, oavsett om vi tolkar det så eller det verkligen sker, kan vi hamna i chock.

Vi har en tendens att använda ordet chockad när vi blir egentligen förvånade, men kanske ska man spara ordet chockad för det tillstånd som vi hamnar i när hjärnan uppfattar att livet är hotat. Någoting farligt som drabbar oss själva eller när vi blir vittnen till en sådan händelse.

När det gäller relationer handlar hotet om att inte få vara med längre. Plötslig skilsmässa eller ett svek från någon du litade på. Eller att någon talar om för oss att vi inte duger som vi är och inte förtjänar att bli älskade, när vi blir pressade och kritiserade. Vi människor är väldigt känsliga för utanförskap eller hot om detsamma.

Den chockreaktionen har väldigt mycket att göra med de upplevelser vi har med i vårt bagage. Har vi med oss erfarenheter av flera smärtsamma separationer blir vi mer känsliga för situationer som påminner oss om detta. Om vi är uppvuxna med ständiga inslag av avvisanden och kritik så utvecklar vi själva en egen inre kritiker som lätt kan aktiveras av mindre händelser i vår omgivning.

VI REAGERAR ALLTID på omgivningens signaler utifrån vår egen självbild och tolkar signalerna på väldigt olika sätt beroende på vilka vi är, vad vi varit med om och hur vi har det i livet just nu.

Chocken kan riva upp ett gammalt trauma, ett mentalt sår. Det kan vara en obearbetad svår situation där vi upplevde en fara för våra liv eller en svår sorg av något slag som inte fått värka ut. Det kan handla om ett övergrepp eller om ett hot mot den fysiska kroppen. Ett inre trauma kan också vara en upprepning av en kränkande situation som utåt sett inte är så märkbar men som i vår upplevelsevärld uppfattas som ett reellt hot.

Man kan läka mentala sår. Det gör man i trygga relationer genom att sätta ord på de känslor som inte fick något utrymme när det var aktuellt. Vi hjälper varandra genom att tala om det svåra vi varit med om i livet och därmed kan vi få tillgång till de känslor som är förknippade med just den erfarenheten. Vi läker våra sår när vi kan tillåta oss att känna det som gör ont och sätta ord på smärtan inför någon som verkligen lyssnar och kan härbärgera vår upplevelse.

Berättat för: **Anna Sjöstrand**

Illustration: **Ulf Lundkvist**

En offentlig ifrågasättande debatt bör vara självklar i varje demokratisk process – men tydligen inte inom RSMH Skåne

Utvecklingen under senhösten 2010 mer eller mindre tvingade oss i den ny-startade föreningen RSMH-Nordväst-skåne att rannsaka oss själva och utifrån vilka motiv vi hade organiserat oss i en förening som RSMH.

Vad är målen med verksamheten? För vilka finns vi till? Gör vi någon skillnad?

Hur bör våra relationer till regionförening, riksförening och andra aktörer se ut?

På vilken nivå bör vi arbeta? Hur gör vi mest nytta? Finns det en risk att vi till och med gör skada?

Frågeställningarna uppkom efter att vi aktivt hade blandat oss i PO-Skånes (Personligt ombud Skåne) förehavande, då vi hade synpunkter på PO-Skånes styrelses sätt att agera i ekonomiska frågor. Anledning till att vi hade synpunkter var att en av de två drivande aktörerna i PO-Skåne är RSMH Skåne, det regionförbund som vi själva tillhör.

Vi fick svidande kritik från styrelsen i RSMH Skåne för vår inblandning. De ansåg att vi hade gjort fel då vi hade berättat vad vi visste för redaktionen på Revansch. Vi ställde oss frågande till denna reaktion då vi menar att en offentlig ifrågasättande debatt bör vara en självklar fundamental byggsten i varje demokratisk process.

Som nya medlemmar i RSMH-gemenskapen hade vi uppenbart brutit mot en regional kultur.

Vi hade visserligen gjort det i all välmening och utifrån en ideologisk överty-

gelse. En grundsyn i vilken våra föreningar skall arbeta för de marginaliserade, de bortglömda, de resurssvaga och de misshandlade.

Vi menar att styrelser och anställda i våra föreningar måste finnas till för medlemmarnas bästa, inte tvärt om. Styrelser och avlönade funktionärer skall arbeta för att aktivt förbättra de förhållanden som våra medlemmar lever under. Detta kan vi uppnå genom en öppen och ärlig debatt i vilken galna tankar skall vara välkomna medan hemlighetsmakeri, toppstyre och nepotism skall vara tabu. Det är kanske dags för en kulturrevolution i våra led då vissa dogmer och funktionärer förefaller att ha överlevt sig själva?

Vi har fått kritik för att vi vill att de anställda inom organisationen skall svara på e-post och svara i telefon. Vi har fått utstå insinuanta och nedvärderande omdömen för att vi har generösa öppettider och serverar subventionerad lagad mat, då kallas vår verksamhet en dagcentral.

Nu bryr vi oss inte om vad våra be-lackare kallar vår förening. Huvudsaken

är att våra medlemmar finner verksamheten betydelsefull vilket vi de facto dagligen får ett kvitto på. I en hätsk mejlväxling har det framskyttat att det vi sysslar med är av mindre betydelse än att arbeta intressepolitiskt och att delta i konferenser i främmande länder.

Vår fråga är då om det ena med nödvändighet skall utesluta det andra? Vi menar tvärtom att det ena förutsätter det andra. Hur kan vi bedriva intressepolitik utan en aktiv, levande dialog med våra medlemmar? Hur skall vi veta vart vindarna blåser utan att ha ett finger i luften?

Vår lilla förening i Båstad och Ängelholm består av medlemmar i skiftande åldrar och med olika ursprung och erfarenheter. Många av oss har diagnoser. Vi har medlemmar som blivit felbehandlade, vissa har blivit inlåsta på institutioner, de flesta av oss får dagligen erfara de snåla ekonomiska vindarna som blåser över vår nation. Utifrån våra livsbetingelser och vardag reagerar vi när de som har sin inkomst för att företräda oss kör runt i lyxbilar och åker på utlandsresor. Frustrationen och paradoxen blir då närmast total när vi dessutom får utstå kritik av de förtroendevalda för att vi har åsikter om maktmissbruket.

”Jag vill inte vara medlem i en klubb som kan tänka sig sådana som mig som medlemmar.”

Det lär Groucho Marx ha sagt vid något tillfälle.

Vi menar att våra föreningar skall vara de föreningar som tar emot Groucho och hans gelikar. En förening för de misshandlade, de svaga, de missförstådda, de arbetslösa, de värdelösa, de utstämplade och de fattiga.

Då kan man fan inte köra runt i en Jaguar och värva medlemmar!

Hans Johansson
RSMH-Nordvästskåne

**BESÖK VÅR
HEMSIDA:
www.rsmh.se**

Huvudproblemen kvarstår för de unga

SJUKFÖRSÄKRINGSSYSTEMET I SVERIGE är något som alldeles för många unga idag vet alldeles för mycket om. Nu tänker jag då främst på de som är mellan 18 och 30 år. De vet att sjukförsäkringssystemet för unga idag är en motorväg till socialhjälp (kommunalt försörjningsstöd) eller ett totalt ekonomiskt beroende av sina föräldrar.

Man vet att är man sjuk eller mår så dåligt att man inte kan plugga eller jobba så är det bråttom att lista ut hur man på absurt kort maxtid – oavsett hur ens köllapp i vården tickar på – ska bli ”frisk” nog att komma loss från den spiral av insatser från det allmänna som drar ned en i sådant som till exempel jobbgarantin för unga, som för fyra av fem inte leder till ett riktigt jobb utan bara till ytterligare underbetald pysselverkstad.

Systemet bygger ju på saker som sjukpenninggrundande inkomst, SGI, där du som ännu inte haft ett första jobb direkt hamnar på ”garantinivå”, 223 kronor per dag, den lägsta garanterade aktivitetsersättningen. Läkarintyg om hälsa, LOH, vet inte ens läkarna själva hur de ska skriva för att Försäkringskassan ska acceptera att den unge i fråga ännu inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande, utan måste få chansen att hinna bli frisk först.

Aktivitetsersättning är fortfarande en möjlighet att få ekonomiskt andrum, men bedömningarna här är ofta hårda och fyrkantiga. Aktivitetsersättning är ju en ersättning för den som är mellan 18 och 30 år och troligen inte kommer att kunna arbeta heltid på minst ett år på grund av en sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Arbetsförmågan måste vara nedsatt med minst en fjärdedel mätt mot alla arbeten på hela arbetsmarknaden.

DET FINNS EN DEL LJUSGLIMTAR efter valet, satsningar på elevhälsan, fokus på lärlingsplatser, med mera. Men huvudproblemen för unga med erfarenhet av social och psykisk ohälsa kvarstår. Hur får man tid att bli frisk och stöd att orka gå i mål med studierna som krävs för drömjobbet? Hur kommer man sedan överhuvudtaget in på arbetsmarknaden?

Det är frågor som vi inom RUS kommer fortsätta att jobba med.

Åke Nilsson

Intressepolitisk sekreterare

Hjälpmedelsinstitutet

Ett nationellt kunskapscentrum inom området hjälpmedel och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning. Läs mer på www.hi.se

Hämta kunskap i HI:s specialbibliotek!

Vi bevakar nyutgivningen och köper in böcker, rapporter, avhandlingar och filmer. Ring, skicka e-post eller besök oss!

Biblioteket är öppet för alla och att låna är kostnadsfritt!

Vårt bibliotek har Nordens största samling av litteratur om funktionsnedsättningar, hjälpmedel och tillgänglighet. Sök och beställ i vår bibliotekskatalog Hicat på www.hi.se/hicat

Kontakta våra bibliotekarier Anne-Marie eller Marit, så får du bästa service!

Box 510, 162 15 Vällingby
Tfn 08-620 17 00
Fax 08-739 21 52
Texttfn 08-750 66 30
E-post registrator@hi.se
Webbplats www.hi.se

Hjälpmedelsinstitutet

KONTAKTA RUS Riksförbundet Ungdom för Social hälsa

RUS Förbundskansli
Instrumentvägen 10, 2 tr
126 53 Hägersten
Tfn: 08-772 33 60
Fax: 08-772 33 61
E-post: kansli@rus-riks.se
Hemsida: www.rus-riks.se

Foto: Lars Kroon

FREJA MUSIKTEATER SPRIDER SINA FRÖN

Det är knäpptyst i salongen när Beata läser en koncentrerad kärleksfull dikt till sin mamma. Vi känner igen oss i Lars beskrivning av utanförskapskänsla och Per-Anders historia om Judas svekfulla berättelse, anpassad till nutid är den lysande humoristisk.

Sällan upplever man teater så direkt och träffade som när Freja Musikteater intar scenen.

Freja Musikteater består av ungdomar med olika psykiatriska funktionshinder som lyckats ändra synen på autism och andra diagnoser som "ej utvecklingsbara". Det handlar om bristen på förmåga att kommunicera med andra, känna empati och så vidare.

2008 belönades man med guldkornet för bästa Arvsfondsprojekt i kategorin bästa barn- och ungdomsprojekt. Sen har

det rullat på och spritt sig som ringar i hela landet. Freja Musikteater har dessutom blivit en permanent verksamhet inom SMOT, Smålands Musik och Teater i Jönköping.

Där arbetar Ingrid Sindahl-Norelius, den som sådde fröet och är den drivande kraften.

Det började med hennes engagemang i sonen Per-Johan som fick diagnosen As-

pergers syndrom vid sex års ålder. Idag är han 22 år.

– På den tiden visste man inte så mycket om diagnosen och jag fick själv låna böcker på biblioteket för att sen undervisa lärarna.

Ingrid har arbetat med musikteater och teaterprojekt på SMOT sen 1982. Hennes man var verksam där som skådespelare så synen på kreativiteten som en läkande och utvecklande kraft har hon hela tiden burit med sig.

– När Per gick bort blev Per-Johan väldigt ledsen och slöt sig inåt. Men det var också efter det han började med teater, vilket hjälpt honom oerhört. Hade det inte varit för Freja hade han aldrig vågat flytta hemifrån. Idag bor han i Göteborg och läser religionshistoria, berättar hon.

HITTILLS HAR FREJA MUSIKTEATER satt upp åtta produktioner under ledning av professionella musik- och teaterpedagoger. En del uppsättningar har utgått från färdiga verk som klassikern Måsen Johanna som byggde på Richard Bachs berömda bok om måsen Jonathan Livingstone Seagull.

De flesta produktioner bygger på ungdomarnas egna texter: Först Den smala lyckan, sedan uppföljningen Den tjocka olyckan som nu går på turné och har blivit mycket efterfrågad runt om i hela Sverige. Bland annat har den spelats i Stockholm på The World Mental Health Day och den 16 november på Psykiatrins dag i Falkenberg för Psykiatrin i Halland. Sveriges Psykiatrikongress i Göteborg i mars 2011 vill ha den.

Ungdomarna får hjälp med sina texter av regissören och producenten. De handlar om dem själva och deras erfarenheter, där humor och allvar blandas till en sällsam teaterpoesi, varvat med mycket sång och musik.

27-åriga Lars Damberg har varit med

Mi Ridell är en av dem som gästade Freja Backstage och höll allsång i höstas. Foto: Ingeli Aalto

”Det var ett sätt för mig att fly från den trista verkligheten att hitta på olika karaktärer och bygga en stad med 45 miljoner invånare.”

sedan starten. På scenen berättar han om sitt arbete med staden Minsta, www.minsta.se, som han började med som sjuåring. Han tecknar staden på tapetrullar, varav den längsta är 125 meter lång.

– Det var ett sätt för mig att fly från den trista verkligheten att hitta på olika karaktärer och bygga en stad med 45 miljoner invånare, berättar han.

Genom Freja har han kunnat visa upp sitt arbete och även haft en utställning i Stockholm.

Gemensamt för Frejaföreställningarna är att de vänder sig till en bred publik, alltså inte bara funktionshindrade och deras anhöriga, utan även utomstående ”normalstörda” människor har stort utbyte.

Ingrid Sindahl-Norelius, verksam på Smålands Musik och Teater i Jönköping, är den drivande kraften bakom Freja Musikteater. Foto: Ingeli Aalto

Den förlösande kraften som uppstår i kontakt med djupa känslolager skapade behovet av Backstage-föreställningar. Här ges publiken möjlighet att komma upp på scenen och dela med sig av det man vill förmedla. Alltifrån diktuppläsningar till sånger.

Freja Backstage gästades i höst av Mi Ridell och Jesper Odelberg. Olof Buckhardt är en annan tidigare populär gäst med rötterna i trakten, liksom andra kändisar som Helge Skoog, Birgit Carlstén och Bob Hansson.

EN VIDAREUTVECKLING är Skaparverkstan som består av sju unga vuxna med grav autism och lättare utvecklingsstörning och en med Downs syndrom.

Skaparverkstan finns under Studieförbundet Vuxenskolan och använder samma pedagogik. Man arbetar med musik, rytmik, sång och dramalekar för att träna kommunikation och samspel i grupp och ha roligt tillsammans.

Framstegen är tydliga. Några pratade inte vid starten men pratar nu ganska obehindrat. Förmågan till samspel och kommunikation har också ökat markant.

En nybörjargrupp med namnet I Frejas anda började i höstas i Studieförbundet Vuxenskolans regi.

Det har även startats grupper i Stockholm, Malmö, Lund och Kiruna.

FREJA-PEDAGOGIKEN ska nu också ut i Europa. Tillsammans med den förre konstnärlige ledaren Peter Ivan Ericson startar Ingrid pilotverksamheter i Kroatien, Polen, Cypern och Turkiet.

Glada Hudik-teatern i Hudiksvall med utvecklingsstörda, är ett inspirerande föredöme. Ingrid hoppas de kan komma på besök i Jönköping.

– Nu har Peter och jag en ny vision – ett Freja Fontänhus fullt av skapande, läkande friskvårdsaktiviteter där vi kan öppna upp för ännu fler ungdomar och unga vuxna med olika diagnoser och psykisk ohälsa.

– Här ska man kunna träffas och repetera, ha skapande övningar, sjunga i kör, måla, skriva och gå i samtalsgrupp med olika teman. Även med yoga, dans, sång och musik. Ett hus som ska sjuda av aktiviteter samt vara kopplat till Habiliteringen och befintliga verksamheter inom LSS; daglig verksamhet och befintliga träffgrupper inom den sociala omsorgen.

Ingeli Aalto

FAKTA FREJA MUSIKTEATER

Målet med Freja Musikteater är att utveckla ungdomarnas egen kreativitet, skapa en plattform för socialt samspel med andra ungdomar samt ge en ingång till det kulturutbud som finns i Jönköping. Namnet Freja symboliserar livskvalitet, växande och glädje i gruppen.

Verksamheten i Freja Musikteater leds idag av Ingrid Sindahl-Norelius som projektledare och producent, skådespelare Pekka Paloviita som teaterpedagog och regissör samt Karin Seiborg som sångpedagog.

I KORTHET

TANDLÄKARE ANMÄLER INTE

Tandläkarkåren är dålig på att anmäla fall av misstänkt barnmisshandel till socialtjänsten enligt en ny undersökning från barnombudsmannen (BO). Drygt 600 klinikchefer inom Folk tandvården tillfrågades i undersökningen, och 95 procent svarade. 28 procent av dem säger att de har gjort en anmälan det senaste året.

BO skickade även ut enkäter till enskilda tandläkare via klinikcheferna. Av totalt cirka 4 000 tandläkare svarade bara omkring 600.

Endast 17 procent av tandläkarna uppger att de har utbildning för att upptäcka barn som utsätts för våld eller övergrepp.

BO vill nu att Socialstyrelsen och landstingen tar större ansvar för att tydliggöra tandvårdens roll i arbetet med att upptäcka barn som får illa. BO kräver vidare att Socialstyrelsen ställer hårdare krav på personer inom tandvården som är specialiserade på barntandvård.

AVSKYVÄRDA BROTT MOT BARN

Barn drabbas alltid värst i krig, så även i Irakkriget. Även om materialet från Wikileaks ännu inte är granskat och utvärderat uttrycker Rädda Barnen sin oro över de rapporter som talar om att barn utsatts för systematiska kränkningar och tortyr.

Rädda Barnen bedriver omfattande verksamhet i Irak. De arbetar med små barn, med utbildningsinsatser, hälsoinsatser, samt vatten och sanitet för skolor. Men framför allt med att skydda barn.

För att barn som utsatts för våld ska få psykosocialt stöd har Rädda Barnen tränat över 1 000 kommunarbetare och 1 200 lärare så att de tidigt kan upptäcka traumatiserade barn och se till att de får den vård och det stöd som behövs.

WEBBVERKTYG FÖR PLANER

Plan för skolan. Det är namnet på ett nytt webbverktyg för planer mot kränkande behandling och diskriminering i skolan. Diskrimineringsombudsmannen, DO, står bakom verktyget i samarbete med Barn- och elevombudet, BEO, vid Skolinspektionen och Skolverket.

Varje skola ska ha en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Det nya webbverktyget är en guide genom de delar som en plan måste innehålla för att leva upp till lagens krav. I verktygets olika steg finns hjälp med tips, exempel, lagar och regler.

Med hjälp av verktyget kan skolorna få handledning och sedan lägga in sina planer på nätet. Det innebär inte att planerna per automatik blir godkända, men det är ett stöd för skolorna att kunna ha en levande och uppdaterad plan.

Plan för skolan, som är gratis, för även samman plan mot kränkande behandling med likabehandlingsplanen, så att man bara behöver göra en plan.

Vad är ett bra kamratstöd?

JAG HOPPAS ATT HÖSTEN har varit bra och att ni har haft bra verksamheter. Nu är det snart jul och jag hoppas att era föreningar kommer att ha verksamhet under denna tid. Det kan löna sig att ta kontakt med Svenska kyrkan och fråga om de kan ge ett litet bidrag till era aktiviteter.

Som jag skrev i förra krönikan är det kongress den 13 till 15 maj nästa år. Enligt våra stadgar har varje förening med minst tio betalande medlemmar rätt att utse ett ombud. Val av ombud skall ske på föreningens årsmöte. Det vore bra om ni redan nu börjar fundera på vem ni vill ha som ombud.

I nummer fem av Revansch fortsatte jag diskussionen om våra etiska normer. Som ni vet har vi åtta sådana och de finns i våra stadgar. Till min glädje har många hört av sig efter denna krönika. Flera föreningar har påbörjat en diskussion om hur de efterlevs och hur man kan arbeta med dem i sina verksamheter.

Den här gången tänker jag kommentera normerna ett och fyra.

Norm nummer ett lyder "Du skall i Ditt handlande verka med de socialpolitiska mål och demokratiska mönster RSMH har".

Vilka mål vi har med vårt socialpolitiska arbete bestäms av vår kongress. Det är då våra föreningar genom ombud ger sina synpunkter och är med och fattar beslut om målen.

Det är viktigt att våra föreningar och distrikt hjälper till med att se till att dessa mål uppfylls. Varken distrikten eller föreningarna ska motverka våra mål

Våra föreningar och distrikt är egna juridiska enheter. Detta kanske låter lite krångligt men det innebär att de fattar, och är ansvariga, för sina beslut enligt gällande stadgar.

Ibland ringer medlemmar till mig och vill att jag skall ändra på beslut som har

fattats i en förening. Det kan jag inte göra, jag kan bara ge råd och hjälpa till vid behov.

En kommun eller ett landsting kan aldrig tvinga en förening att fatta beslut om sin verksamhet. Det är bra att veta.

Diskutera gärna vad vi har för skyldigheter som medlemmar och förtroendevalda när vi upplever att medlemmar motverkar våra mål.

Norm nummer fyra har följande lydelse. "Du skall hålla Dig inom de gränser Dina kunskaper och Dina erfarenheter sätter. Det är den enskilde som själv skall besluta över sitt handlande".

Att man som medlem vill hjälpa sina kamrater en är viktig del i vår verksamhet. När vi gör detta är det viktigt att vi gör det på rätt sätt så att vi inte upplevs som myndighetspersoner.

När vi hjälper någon måste vi veta att vi gör rätt och har tillräcklig kunskap så att medlemmen inte "kommer i kläm" eller känner sig överkörd.

ALLT DETTA verkar ju klasklart, men det händer ibland att medlemmar i sin iver att hjälpa till gör andras problem till sina egna. Det händer också ibland att medlemmar känner sig "överkörda" av sin styrelse.

Ett sätt att motverka detta är att vi utvecklar vår kamratstödsverksamhet, och jag har vissa funderingar över den.

Det vore bra om ni diskuterar vad ett bra kamratstöd är. Är det dags att vi har mer egenmakt, återhämtning och friskvård i vårt kamratstödsarbete? På vilket sätt kan våra självhjälpgrupper vara del i denna verksamhet?

Jag hoppas att ni kommer att ha en levande diskussion om dessa frågor!

God jul och gott nytt år!

Jonas Andersson
Organisationssekreterare

PROJEKTAVSLUTNING MED KVINNOFORUM

Den 14 oktober avslutades projektet "Våga Ta Plats" på ABF-huset i Stockholm. Det var ett mycket välbesökt och uppskattat forum.

Flertalet av deltagarna representerade bland annat RSMH-föreningar ute i landet från norr till söder, organisationer, institutioner med flera.

Lisbeth Lindqvist, ordförande i utskottet för mänskliga rättigheter, MR-utskottet, hälsade alla välkomna och sedan inleddes forumet av Gudrun Schyman.

– Vi behandlas som en särart, en minoritet, fast vi är hälften av befolkningen, sade Gudrun, och fick stående ovationer för sitt framträdande av åhörarna, som i huvudsak bestod av kvinnor.

Forumet varvades med anföranden av RSMH:s medlemmar Tyra Hansson och Ami Rohnitz, som berättade på ett både allvarligt och humoristiskt sätt om sina upplevelser och erfarenheter och om att hålla fast vid sina drömmar samt om hur

RSMH har varit och är en hjälp att komma vidare i livet.

Gunvor Ngrambe, koordinator för FN:s Kvinnokonvention, CEDAW, informerade om innehållet i de 16 artiklarna i konventionen och dess innebörd.

Forskaren Gull-Britt Rahm berättade om hälsa och liv för kvinnor som varit ut-

AVSLUTNING FÖR COACHUTBILDNING

RSMH:s projekt Öppna vägar hade den 7-8 november avslutning på sin coachutbildning, steg 2, på Frösundavik.

Cirka 40 personer hade anmält sig till utbildningen och ett tjugotal genomförde densamma.

Utbildningen har getts såväl via webben som genom kursdagar och telefonkonferenser med handledning.

I den här utbildningen har RSMH samarbetat med Frösunda LSS AB.

Annika Bostedt

sätta för sexuella övergrepp i barndomen och som deltagit i självhjälpgrupper. Enligt Gull-Britt Rahm har 50 procent av kvinnorna som söker hjälp hos psykiatrin varit utsatta för sexuella övergrepp och 70 procent varit utsatta för någon form av våld eller övergrepp.

Inger Rölland föreläste om kratfkällan naturen, hälsans trädgård, och gav tips och råd om vad vi på ett naturligt sätt mår bra av både psykiskt och fysiskt.

"Våga Ta Plats" var ett projekt där RSMH:s kvinnoorganisation ÅSA jobbad med att stärka kvinnor med psykisk funktionsnedsättning till att bevaka sina intressen, driva sina krav och våga ta plats i föreningssammanhang inom RSMH och i samhället. Forumet var välbesökt och uppskattades av de närvarande.

Projektet finansierades av Ungdomsstyrelsen och avslutades den 30 november 2010.

Lisbeth Lindqvist

Ordförande, MR-utskottet

Ann-Britt Grimberg

Projektledare, "Våga Ta Plats"

MARTIN PIAZZOLLA: WILMERS VÄRLD

LINAS EGEN BERÄTTELSE

Det här är slutet på resan och början på en ny för mig, för mig, för mig. Så är texten i en låt av Lars Winnerbäck.

De senaste åren har jag skrivit om många resor, och många nya. Men den här resan är nog den bästa jag gjort. Vägen har varit krokig, ibland nedförsbacke och ibland uppförsbacke.

I början av december 2009, i en möteslokal på ABF, blev jag vald till tillförordnad ordförande i RSMH Arvika.

Årligt talat trodde jag inte att jag skulle klara det. Men jag

blev chockad över vilka förmågor jag har. Jag designade egna möteslappar, Arvika skulle få en riktig förening. Jag skulle göra allt för den föreningen. Jag fixade i alla fall en möteslokal och vi sa ett datum när vi skulle bilda föreningen och så blev det. Vi blev även godkända av förbundet efter mycket om och men.

Jag var nervös flera veckor innan men i vintras gick jag en kurs i kamrattstöd. Att jag skulle sätta mig i skolbänken igen. Jag som har ADHD och inte kan sitta stilla.

Den kursen var ett uppvaknande för mig. Jag satt stilla. Jag lyssnade. Jag antecknade och räckte upp handen ibland.

När jag på fredagen fick mitt intyg fattade jag att det var sant. Lina Olsson hade klarat det.

Det var en underbar vecka med många nya vänner och många skratt. Som vanligt var jag clownen som var upp och ned.

När jag gått kursen visste jag att vi kunde ändra lite i vår förening. På nästa möte delade jag med mig av veckan och vi bestämde oss för att ha en utåtriktad verksamhet. Vi skulle börja med föreläsningar.

I början av juni åkte jag och ytterligare två kamrater på en kurs i självhjälp. När jag klarade även den kursen kände jag mig stolt.

Jag har lärt mig mycket på denna resa. En förening byggs inte på en dag. Det kommer att ta tid, men nu vet jag att det var slutet på en resa och början på en ny för mig, för mig, för mig.

Lina Olsson

Ordförande, RSMH Arvika

MARTIN PIAZZOLLA: WILMERS VÄRLD

HALLÅ DÄR!

Andreas Ganslandt, projektledare för "Att vara man"

Vad handlar det här projektet om?

Projektet påbörjades i mitten av september och tanken är att manliga medlemmar ska träffas och diskutera de förställningar och förväntningar som traditionellt är knutna till manlighet samt hur det påverkar oss män i vår egen tillvaro.

Det ska vara ett samtalsforum för sådant som vi vanligtvis inte pratar om. I vårt samhälle har vi ofta bestämda idéer om hur vi ska vara. Redan som barn formas vi av bland annat föräldrar och skolan. Ibland kan det låsa våra möjligheter i livet. Genom att prata om detta skapas en möjlighet att nyansera idealen och bredda vår syn på typiskt manligt och kvinnligt.

Vilka kan delta?

Alla killar som känner att det verkar intressant är välkomna. Jag hoppas absolut på en spridning i alla åldrar eftersom jag tror det kan ge intressanta diskussioner och påverka i en positiv riktning.

Hur kommer det att vara utformat?

Manliga medlemmar inom RSMH och RUS kan anmäla sig till att bli samtalsledare. Det innebär rent konkret att

man utöver att vara en del av samtalsgruppen även ansvarar för de praktiska detaljerna kring träffarna.

Samtalsledarna kommer att få gå en utbildning på Fornby folkhögskola i Borlänge från 31 januari till 4 februari. Det är i huvudsak jag som håller i utbildningen men vi kommer även att få besök av intressanta gästföreläsare. Förutom diskussioner kring könsroller och samhällets syn på "manlighet" kommer man även att få pedagogiska verktyg för att vara samtalsledare.

Uppgiften blir sedan att få till en grupp i sin lokalförening där man träffas och samtalar kring olika teman. Det kan också vara bra att veta att vi vill ha två samtalsledare i varje grupp, för att inte allt ansvar ska hamna på en person. Jag kommer att finnas som stöd under hela projektets gång och man kan alltid vända sig till mig om man har frågor eller nya idéer som man vill ta upp.

Avslutningsvis – vem är Andreas?

Jag är 28 år och har läst genusvetenskap på Lunds universitet. Innan jag började här i september var jag engagerad i asylfrågor och arbetade i en ideell förening i flera år som juridiskt ombud och moraliskt stöd för asylsökande. På min fritid gillar jag att idrotta. Det blir en del tennis, squash och simning. När jag inte utövar eller tittar på sport så umgås jag med mina vänner.

Du gillar verkligen sport?

Ja, jag märkte att det blev mycket snack om sport på slutet! Det lät kanske väldigt klassiskt manligt...

Jennie Pettersson

NOT: För vidare info och anmälan till utbildningen, kontakta Andreas Ganslandt på telefon 072-741 6160 eller andreas.ganslandt@rsmh.se.

Du kan även läsa mer om projektet på RSMH:s hemsida: www.rsmh.se.

misa
Daglig verksamhet enligt SoL samt stöd enligt LSS § 9 i Stockholm och Skåne.

Vi ger dig det stöd Du behöver för att komma ut i arbetslivet.

www.misa.se telefon +46 8 580 813 40

GE LIVET EN CHANS

Din gåva till RSMH:s stipendiefond går till stöd för humanistiskt och socialt inriktad forskning som syftar till att ge människor med psykiska sjukdomar eller funktionsnedsättningar ett gott liv med full delaktighet i samhället. Sätt in gåvan på pg 40 62 92 – 3 och skriv "Stipendiefonden" på talongen.

Vill du hylla en avliden genom en gåva till RSMH:s stipendiefond?

Mer information: www.rsmh.se/stipendiefond.pdf eller ring RSMH:s förbundskansli, 08-772 33 60.

Det svåra ögonblicket i tiggandets dialog.

Skänk en slant. Fattigdom kontroversiell fråga inom EU

HÄNDELSEUTVECKLINGEN I BILDEN står och väger. Då sonen tvekar att gå fram till mannen i rullstol föser pappan fram honom. Den rullstolsburne å sin sida dröjer med att sträcka fram sin hand. Betraktar det som sker gör pojkestens mamma, skynd bakom sin man.

Det här måste vara det absolut svåraste ögonblicket i tiggandets dialog, då den ena inte vet hur den andra ska reagera. Pojkens tvekan beror säkert på att han väntar på ett tecken från mannen i rullstol för att våga gå fram. Denne å sin sida vet att det säkraste sättet är att avvakta, vänta och låta barnet själv komma över den psykologiska tröskeln.

Kontrasterna i bilden, som är från en gågata i en av våra europeiska städer, är påtaglig. Medan den lilla familjen stannat upp för att ge en allmosa fortsätter andra att flanera och shoppa utan att ta någon notis om det.

ATT SÅ FÅ REAGERAR kan bero på att allt fler fattiga syns på gator och torg i våra europeiska städer idag. Var sjätte europé, 80 miljoner, lever i fattigdom, beräknat utifrån en medelinkomst på 60 procent av landets inkomst. Det visar den europabarometerundersökning som gjordes förra året i EU:s medlemsstater.

Från tidigare undersökningar vet vi att det finns stora geografiska skillnader i Europa när det gäller fattigdom – väst är rikare än öst – liksom stora regionala skillnader, samtidigt som klasslyftorna växer i samhället. Hårdast slår denna utveckling mot personer med utomeuropeisk bakgrund, äldre med låga pensioner, ungdomar och personer med funktionsnedsättningar.

Nu har EU – 2010 är det europeiska året mot fattigdom –

tagit på sig uppgiften att försöka bekämpa fattigdom och social utslagning under parollen ”Stoppa fattigdomen nu!”. Man ska medvetandegöra regeringar, arbetsmarknaden och allmänheten om fattigdomens orsaker och konsekvenser.

DET ÄR OCKSÅ SKÅLET till att tidningen *Socionomen* tagit fram ett forskningssupplement som på ett förträffligt sätt beskriver fattigdomens konsekvenser för människor. Därtill kan man läsa om hur kontroversiell forskningen är på området, liksom hur kontroversiell frågan varit bland EU:s medlemsländer med öppna konflikter mellan enskilda medlemsländer och ministerrådet.

Skålet till att alla stats- och regeringschefer nu till slut genom Lissabonfördraget skrivit på ett uttalande om att EU på ett avgörande sätt ska försöka utrota fattigdomen menar en av artikel författarna beror på att det inte är något tvingande beslut.

17 miljoner euro ska användas för att förklara fattigdomens orsaker. Man kan hoppas att en del går till att tydliggöra att fattigdom inte bekämpas genom att ge pengar till dem som tigger, vare sig man sitter i rullstol eller inte, utan att den främst bekämpas genom att sätta press på våra regeringar att på allvar ta itu med problemen. Tydliggörs inte det finns risk för att den lille grabben på bilden och många med honom invaggas i tron att fattigdom kan bekämpas genom att ge bort växelmynt.

Tommy Engman

Pockettidningen R firar 40 år!
Nytt nummer ute nu!
www.pockettidningenr.se

Brevet

NOVELL AV JESSICA AMPIL

Ta ingenting med dig som du inte är beredd att bära på. Blunda när du passerar ut genom porten. Du kommer att bli iakttagen. Skynda dig över gatan, men se dig för, spring inte. Inte ännu. Gena över lekplatsen. Håll blicken högt. Se inte råttorna, det gör ingen annan.

Öka takten, runda hörnet, passera mannen som sålt alla sina vokaler för en anekdot. Lyssna inte på vad han försöker berätta, jogga ut genom grindarna, bli inte stressad av sirenerna, det är inte dig de letar efter. Inte ännu. Men nu måste du springa, allt vad du har, mot bron och över den, bry dig inte om blodsmaken, bli inte rädd, men du måste vara snabb.

Kommer du över måste du fortsätta, inte se bakåt, snubbla inte! Fortsätt till skogsbrynet, in i skogen, fortsätt springa tills du passerat den första stenen som är högre än du själv. Då kan du sakta ner, men stanna inte. Du kommer att vara iakttagen. Bli inte rädd när det smäller till bakom dig, bry dig inte om skenet och oset, det är bara bron som brinner.

Fortsätt, inte på stigen, mossan är säkrare. Akta dig för gryten, se dig för, grenarna hänger lågt. Bry dig inte om att det blir mörkare, här finns inget farligt. Inte ännu. Gå inte i närheten av ruinen, den är fortfarande folkilsken, den kommer bara att sinka dig. Du har fortfarande bråttom.

Håll blicken högt, när du ser mer barr än löv ska du vika av mot höger, norrut. Efter bäcken kommer det att bli kallare, så försök att komma över så torr som möjligt, det finns stenar men de är hala. Någon kommer att försöka få dig att gå över via det fallna trädet tre kilometer nedströms, gör inte det!

Kom ihåg att du är iakttagen. När du är över bäcken måste du röra dig tystare. Vargen finns kvar, hans tänder är bortruttade sen länge men klorna kan göra ont. Träffar du på honom måste du ge honom något. Ge bort dina ord, du kommer behöva dem mindre dit du ska. Vänd bort huvudet, fortsatt norrut.

Öka takten igen, det blir kallare, håll dig varm. Om du ser lägereldar flämta i mörkret mellan träden, sitt ner en stund, värm dig, ta emot vad som erbjuds dig. Ät, drick, lyssna på erfarenheter, kom ihåg dem. Men somna inte, du har något att passa. Fortsätt, håll god fart, navigera efter stjärnorna i mörkret.

Bli inte rädd om du inte känner igen constellationerna, du kommer snart att förstå. Bry dig inte om sorkarna, det gör bara rävarna. När skogen blir glesare kommer ugglorna försöka leda dig västerut. Lyssna inte på dem. De menar inget ont men vet inte bättre.

Du måste springa nu, ut ur skogen och bort mot sluttningen, ner i den, spring tills du inte längre kan se de högsta trädtopparna när du vänder dig om. Men vänd dig inte om förrän du inte längre kan se de högsta trädtopparna! Ner för sluttningen, mot strandkanten, det kommer att börja snöa.

Stjärnorna kommer att försvinna bakom moln, snön kommer att falla tätare och tätare. Håll utkik mot vattnet, titta noga, koncentrera dig. Du måste få syn på flotten när den passerar, den är oupplyst, du måste ge dig ut i det kalla vattnet i precis rätt ögonblick, ta dig upp på flotten och invänta vidare instruktioner. Missar du den kommer du att frysa ihjäl.

En vän

Senaste nytt från TTT

TANKEN SLÅR MIG, rent av förföljer mig, om herr Chefredaktör Hannmyhr är smått galen. Anledningen till min tanke är den att jag skrev i förra numret, och ändå vill han ha en ny text. Den text som Du till äventyrs läser just nu.

Eftersom jag fått diagnosen att jag inte är riktigt rätt monterad ovanför axlarna förefaller det onekligen en smula sjukt att ge mig spaltutrymme. Frågan är då om chefredaktören är en smula galen han också. Själv verkar han leva i den fasta förvisningen om att han är tämligen frisk. I jämförelse med mig är han onekligen det. Jag tycker att jag leder med hästlängder efter alla mina diagnoser och regelbundna läkarbesök.

Detta med sjukdomsinsikt intresserar mig starkt. Cancerpatienter har sjukdomsinsikt, och kan därmed anses sjuka. På det sättet är det rimligt att de undantas från den så kallade stupstocken i sjukförsäkringen. Psykiskt sjuka anges inte som en grupp som skall undantas. Vilket väl måste anses rimligt då vi saknar sjukdomsinsikt. Sjukpenningen är till för sjuka och ska inte betalas ut till friska. Kristallklart, en regel som ingen torde ifrågasätta. Politikerna är uppenbarligen klokare än vi psykiatienter.

HÄROMDAGEN HOTADE MIN HUSTRU med att ringa min litiumsköterska eftersom hon tyckte att jag sjunkit in i mig själv allt mer, vilket fick varningsklockorna att ringa i hennes medvetande. Jag invände med att jag inte kände mig sjukare eller på väg att bli sjuk.

Därmed var frågan avgjord för min, mycket pudelkloka, hustru; kände jag mig frisk måste jag vara sjuk. Hon blir också orolig för att jag tar långa promenader med hunden. Min förklaring om att det dels är ett sätt att hålla mig frisk, dels ett sätt att få byxorna att bli större, mottas med skepsis.

Min böjelse att sitta framför teven timvis och titta på bandy passerar dock obemärkt. Inte ens när jag berättar att jag sett ett flertal matcher live i tjugofemgradig kyla reagerar hon. När jag med en dåres (!) envishet hävdar att man ser bollen förblir hon lugn. Hon tror sig för övrigt vara psykiskt frisk, vilket som sagt är ett illavarslande tecken.

EN LÄKARE BEDÖMDE efter cirkus en minut att jag var fullt tillräknelig för att inneha vapen. Däremot, på min fråga, var det omöjligt att efter bara en halvtimme – frågan ställdes en bit in på besöket – avgöra huruvida jag var en etta eller tvåa, det vill säga om jag är bipolär typ1 eller typ 2. En intressant läkare som å ena sidan snabbt kunde avgöra att jag är lämplig för vapeninnehav men å andra sidan inte tordes avge någon diagnos. För

övrigt sa jag själv till om att vapnen får förbli hos polisen eftersom jag dels inte använder dem – mitt jaktintresse är obefintligt vilket här på glesbygden anses onormalt, dels är det tryggare för både mig och familjen om jag inte har vapen hemma.

Det är skönt att jag efter många år inom psykiatrins vård själv kan fatta adekvata beslut om mig själv. På det sättet avlastas ju läkarkåren.

I SOMRAS FANNS ett tranpar på en lägda hos grannen en halvmil bort. Paret hade två ungar varav en var sjuk. Ungen hade svårt att hänga med, utvecklade inte fjäderdräkten och så vidare. I och med att ungen inte hängde med blev den i praktiken bortstött och dog med största sannolikhet. Naturen har redan en egen form av utförsäkring.

Torkel Mattsson

Glesbygdsredaktör, Revansch!

NOT 1: TTT står – fortfarande – för Torkel tänker till.

NOT 2: Detta är satir såvida inte skribenten totalt saknar självinsikt.

NOT 3: Chefredaktören har valt att inte gå i svaromål angående Glesbygdsredaktörens pikanta insinuationer.

NOT 4: Lägda är ett dialektalt ord i Jämtland som betyder slätteräng.

Skicka gärna bidrag till våra kultursidor TILL SIST

Det kan vara dikter, kortprosa, foton, berättelser ur livet med mera. Det underlättar för publicering om du mejlar till: revansch@rsmh.se.

Skickar du med vanlig post är adressen: Revansch, Instrumentvägen 10, 126 53 Hägersten. Märk gärna brevet med texten "Till sist".

FÖRENINGAR OCH DISTRIKT

Här hittar du RSMH (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa)

KANSLI:

Instrumentvägen 10, 126 53
Hägersten. Tel: 08-772 33 60,
fax 08-772 33 61, www.rsmh.se.
rsmh@rsmh.se

BLEKINGE LÄN

c/o Lars Liljegren, Box 8030
371 08 Lyckeby. Tel: 0455-209 61
E-post: rsmh.blekinge@beta.telenordia.se

- RSMH-Karlshamn/Orkidén – vilande
- RSMH-Karlskrona/Träffpunkten. Tel: 0455-239 61

DALARNAS LÄN

Klöverstigen 10 C, 784 51
Borlänge. Tel: 0243-21 68 68,
Fax: 0243-627 08
E-post: rsmh-dalarna@home.se

- RSMH-Avesta Tel: 0226-525 22
- RSMH-Borlänge/Lamellen Tel: 0243-816 60,
Fax: 0243-627 08
- RSMH-Falun Tel: 023-207 81
- RSMH-Leksand/Solrosen Tel: 0247-139 18

RSMH-Mora/Ovansiljan

Tel: 0250-159 87

- RSMH-Rättvik/Nedansiljan Vasagatan 6, 2 tr, 795 30 Rättvik
- RSMH-Smedjebacken/Harmoni, Vasagatan 18, 777 32 Smedjebacken
- RSMH-Säter/Hoppet Tel: 0225-515 01

GOTLANDS LÄN

c/o RSMH Visby/Kamratringen
Polhemsgatan 29, 621 42 Visby
Tel: 0498-21 87 56

- RSMH-Visby/Kamratringen Tel: 0498-21 87 56,
e-post: rsmh.visby@telia.com

GÄVLEBORGS LÄN

Norra Köpmangatan 11, 2 tr
803 11 Gävle. Tel: 026-12 26 88
Fax: 026-12 26 68, E-post:
rsmh_gavleborg@swipnet.se

- RSMH-Bollnäs/Kom Till Oss Tel: 0278-152 60

- RSMH-Gävle/Kontakt Tel: 026-51 20 21
Fax: 026-14 31 10
- RSMH-Hudiksvall/Ljusglimten Tel/fax: 0650-961 72
- RSMH-Ljusdal Tel/fax: 0651-109 43
- RSMH-Ockelbo Tel: 073-067 41 20

- RSMH-Sandviken Tel/fax: 026-27 51 12
- RSMH-Skutskär/Knuten Tel/fax: 026-762 89,
E-post: info@rsmh-knuten.se,
- RSMH-Söderhamn Tel: 0270-133 41

HALLANDS LÄN

c/o Anders Stene, Nässjögatan 10,
302 47 Halmstad
Tel: 0709-26 41 71

- E-post: rsmh.halmstad@telia.com
- RSMH-Falkenberg Tel/fax: 0346-120 45
 - RSMH-Halmstad/Gemenskapen Tel: 035-15 22 88
 - RSMH-Hyltebruk, Nissadalsv. 59, 314 42 Rydöbruk
 - RSMH-Kungsbacka/Kedjan – vilande
 - RSMH-Laholm/Sunt Förnuft Tel: 0430-131 35
 - RSMH-Varberg/Pionjärerna Tel: 0340-838 20

JÄMTLAND/HÄRJEDALENS LÄN

Lasarettsvägen 21, 880 50 Backe
Tel/fax: 0624-105 55

- RSMH-Backe Fjällsjö Tel/fax: 0624-105 55,
E-post: rsmhfjallsjo@telia.com
- RSMH-Östersund Tel: 076-811 39 53

JÖNKÖPINGS LÄN

Barnarpsg. 33, 553 16 Jönköping
Tel: 036-15 28 94,
Fax: 036-15 28 90

- E-post: rsmh.jkplan@telia.com
- RSMH-Eksjö Tel: 0380-122 41
 - RSMH-Habo Tel: 070-4372268
 - RSMH-Gislaved Tel: 0371-123 88
 - RSMH-Jönköping/Gemenskapen Tel: 036-18 72 89, E-post: rsmh@kunskapen.com
 - RSMH-Skillingaryd-Vaggeryd Tel 0393-200 39
 - RSMH-Värnamo c/o Olavi Hakkarainen, Valdemarsgatan 33, 331 40 Värnamo

KALMAR LÄN

c/o John De Bie
Hantverkarg 18, 361 30 Emmaboda
Tfn: 0471-332 72, 0481-137 41
john.debie@tele2.se

- RSMH-Emmaboda Tel: 0471-24 95 07
- RSMH-Kalmar Tel: 0480-277 68,
E-post: rsmhkalmar@hotmail.com
- RSMH-Nybro John Die Bie, Tel: 0481-137 41
- RSMH-Mönsterås – vilande

- RSMH-Oskarshamn/Kärnkraft Tel: 0733-88 04 59, E-post: rsmh.oskarshamn@home.se
- RSMH-Torsås/Kontaktgruppen Torpgatan, 385 31 Torsås
- RSMH-Västervik Tel: 0490-319 72
- RSMH-Öland Tel: 070-534 16 64

KRONOBERGS LÄN

c/o Gunilla Degerman,
Furutåv. 34, 352 54 Växjö,
E-post: 501127@tele2.se

- RSMH-Alvesta/Pärilan Tel: 0472-154 67
- RSMH-Markaryd/Ljuslyktan Tel: 0433-624 98
- RSMH-Växjö/Facklan Tel/fax: 0470-281 36,
E-post: rsmh-vaxjo@hotmail.com

NORRBOTTENS LÄN

Stationsgatan 41, 973 41 Luleå
Tel: 0920-948 38
Fax: 0920-22 19 98

- RSMH-Arvidsjaur, c/o Meijth Cryner Lundman, Rönneberg 25, 933 91 Arvidsjaur
- RSMH-Boden/Gemenskapen Tel: 0921-190 62,
Fax: 0921-550 45
- RSMH-Gällivare/Norrskenet – vilande
- RSMH-Haparanda Tel: 0922-134 36
- RSMH-Kalix Tel: 076-833 60 55,
E-post: rsmh.kalix@hotmail.com
- RSMH-Kiruna/AMH Tel: 0980-161 92,
E-post: kajsaw@telia.com
- RSMH-Luleå/Kamratförening Tel/Fax: 0920-22 81 15
- RSMH-Piteå/Hälsan Tel: 0911-918 49,
E-post: smhhalsan@spray.se
- RSMH-Övertorneå – vilande

SKÅNES LÄN

Box 2910, 212 09 Malmö
Tel/fax: 040-18 19 36, E-post:
maths.jesperson@bredband.net

- RSMH-Bromölla – vilande
- RSMH-Båstad – vilande
- RSMH-Helsingborg – vilande
- RSMH-Hässleholm Tel: 0451-417 43
- RSMH-Höganäs Tel 042-34 97 88
E-post: ruh@telia.com
- RSMH-Klippan/Hjälpas åt Tel: 0435-147 09, Fax: 0435-158 22,
E-post: piakjellsson@hotmail.com
- RSMH-Kristianstad Tel: 044-12 45 82

- RSMH-Landskrona-Svalöv/Fris-ka vindar Tel: 0418-120 09,
E-post: pelle.fixus@tele2.se
- RSMH-Lund Tel: 046-12 61 81
- RSMH-Malmö Tel: 040-23 70 54
- RSMH-Perstorp/Kamratstöd c/o Birgitta Berg, Tel: 0435-350 49
- RSMH-Trelleborg – vilande
- RSMH-Österlen Tel: 0411-438 86
E-post: rsmh.osterlen@gmail.com

SÖDERMANLANDS LÄN

Bryggargatan 11, 641 45 Katrineholm. Tel: 0150-780 08,
Fax: 0150-780 07

- RSMH-Katrineholm/Fiskgjusen Tel: 0150-780 08
- RSMH-Strängnäs Tel: 0152-132 58, E-post: rsmhstr@telia.com

STOCKHOLMS LÄN

Box 15197, 104 65 Stockholm
Tel: 08-644 62 20
Fax: 08-644 62 40
E-post: rsmhstockholm@comhem.se
Hemsida: www.rsmhstockholm.se

- RSMH-Botkyrka/Respons Tel: 08-530 622 60,
Fax: 08-530 625 05,
E-post: rsmh.responses@live.se
- RSMH-Danderyd/I samma båt Tel: 08-755 06 16,
Fax: 08-655 60 83,
E-post: rsmh.isb@hotmail.com
- RSMH-Haninge/Havsbandet c/o Irene Söderlund, Blockstensv 72, 136 54 Haninge
- RSMH-Huddinge/Fyrklövern – vilande
- RSMH-Järfälla Tel/fax: 08-580 313 02,
E-post: rsmhj@bostream.nu
- RSMH-Järva/Regnbågen Tel/fax: 08-750 45 27
- RSMH-Kungsholmen Tel/fax: 08-13 21 14,
E-post: rsmh-kung@telia.com
- RSMH-Mälardöarna Tel: 08-560 324 79, E-post: rsmh_malardoarna@yahoo.se
- RSMH-Nacka/Du och jag c/o Bo Andersson, Solstrimmez. 4, Storvik, 139 90 Värmdö
- RSMH-Nynäshamn/Hammen c/o Henrik Larsson, Tel: 0768-505172
- RSMH-Ringen, Tel: 08-640 39 25
- RSMH-Roslagen Tel: 0176-22 43 03
- RSMH-Solbergagården/Bra-å-ha Tel: 08-99 17 36, Fax: 08-647 83 72,
E-post: rsmh@solbergagarden.se
- RSMH-Sollentuna/Värmekällan – vilande

- **RSMH-Solna-Sundbyberg**
Tel: 08-27 57 56
- **RSMH Söder** – vilande
- **RSMH-Söder om Söder/S.O.S.**
Tel: 08-724 82 00,
E-post: rsmhsos@swipnet.se
- **RSMH-Södertälje Förgät-mig-nej**
Tel/fax: 08-550 350 90
- RSMH-Tumba/Reykl c/o Social-psykiatri**, Tumba torg 112, 147 30 Tumba
- **RSMH-Tyresö/Glöntan**
Tel: 08-798 81 14
- **RSMH-Upplands Bro** – vilande
- **RSMH-Upplands Väsby**
Tel: 08-590 310 52
- **RSMH-Västerort** Tel: 08-26 53 46
- **RSMH-Östermalm-Lidingö/Carpe Diem** Banérgatan 54, 115 26 Stockholm,
E-post: info@rsmhcarpediem.se
- **RSMH-Österåker** – vilande

UPPSALA LÄN

- Kungsgatan 64 nb, 753 14 Uppsala
Tel: 018-56 09 18
- **RSMH-Enköping/Liljan**
Tel: 0171-242 60
 - **RSMH-Gimo/Vallonerna**
Tel: 0173-400 48
 - **RSMH-Håbo** Tel: 0171-503 15,
e-post: rsmh.habo@passagen.se
 - **RSMH-Knivsta/Pumpan**
– vilande
 - **RSMH Kungsängsililjan/Gott-sunda** Tel: 073-681 41 06
 - **RSMH Tierp/Lunden**
Tel: 073-815 72 12
E-post: rsmh-Lunden@live.se
 - **RSMH-Uppsala/Club Lindormen**
Tel: 018-50 46 86,
Fax: 018-50 86 26,
E-post: lindormen@ uppsala.com
 - **RSMH-Uppsala/Verkstan**
Tel 018-13 03 90,
E-post: verkstan.rsmh@yahoo.se

VÄRMLANDS LÄN

- c/o Lennart Berg, Jupitergatan 1
661 33 Säffle. Tel: 0533-176 56
- **RSMH-Arvika**, c/o Lina Olsson,
Tel: 0768-94 18 38,
E-post: rsmharvika@hotmail.com
 - **RSMH-Eda** Tel: 076-846 24 18,
E-post: id59@telia.com
 - **RSMH-Karlstad** Norra kyrkog 4,
652 24 Karlstad
 - **RSMH-Säffle** c/o Lennart Berg,
Jupitergatan 1, 661 33 Säffle

VÄSTERBOTTENS LÄN

- Dunkersgatan 1, 903 27 Umeå
Tel: 090-77 35 90,
Fax: 090-71 00 03
E-post: rsmhumea@karngarden.se

- **RSMH-Lycksele**
Tel/fax: 0950-103 66,
E-post: hso.lycksele@telia.com
- **RSMH-Skellefteå**
Tel: 0910-77 58 05,
Fax: 0910-77 58 02,
E-post: rsmhskea@gmail.com
- RSMH-Storuman**,
Tel: 073-053 26 29
- **RSMH-Umeå** Tel: 090-77 35 90,
Fax: 090-71 00 03,
E-post: rsmhumea@karngarden.se
- **RSMH-Vilhelmina**
Tel: 070-393 58 05,

VÄSTERNORRLANDS LÄN

- Limstagatan 13 D, 872 30 Kramfors
Tel: 0612-125 77, E-post:
rsmh.vasternorrland@telia.com
- **RSMH-Härnösand**
Tel/fax: 0611-263 77
 - **RSMH-Sollefteå**
Tel: 0620-519 31
 - **RSMH-Sundsvall**
Tel: 060-61 99 04,
Fax: 060-61 07 56,
E-post: rsmh@rsmh-sundsvall.se
 - **RSMH-Timrå**
Tel/fax: 060-57 42 34
 - **RSMH-Ådalen**
Tel/fax: 0612-125 77
 - **RSMH-Ånge** Tel: 0690-25 03 48
 - **RSMH-Örnsköldsvik**
Tel/fax: 0660-174 50

VÄSTMANLANDS LÄN

- Surbrunnsvägen 4 D
734 32 Hallstahammar
- **RSMH-Arboga** – vilande
 - **RSMH-Hallstahammar**
Tel/fax: 0220-163 40, E-post:
rsmh.hallstahammar@spray.se
 - **RSMH-Sala** Tel: 0224-121 35
 - **RSMH-Västerås/Fenix**
Tel: 021-41 43 19

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

- c/o Lena Wängrot-Necander,
Hultabergsv. 6, 511 91 Skene,
Tel: 0320-410 70
- **RSMH Alingsås**
Tel: 0322-196 80, 070-880 46 81
 - **RSMH-Bjurslättstorg/Näckrosen**
Tel: 031-51 54 78,
E-post: rsmhbt1@hotmail.com
 - RSMH-Tryggheten i Borås**
Tel 033-10 00 03,
Fax: 033-23 52 76,
E-post: rsmh.tryggheten@telia.com
 - **RSMH-Falköping/Sesam**
Tel: 0515-144 88, E-post:
falkoping.sesam@comhem.se
 - **RSMH-Göteborg/Livet**
Tel 031-42 37 35,
E-post: rsmh.livet@comhem.se

- **RSMH-Kungälv** Tel: 0303-174 47
- **RSMH-Lidköping**
Tel: 0150-80517
E-post: rsmh.lidköping@hotmail.com
- **RSMH-Mariestad/Sesam**
Tel: 0501-718 79
- **RSMH-Mark** Prästgatan 3,
511 54 Kinna
- **RSMH-Mölndal/Lyckan**
Tel: 031-772 79 49,
Fax: 031-772 49 48,
E-post: rsmhmolndal@hotmail.com
- **RSMH-Skara/Oasen**
Tel:073-829 55 06
- **RSMH-Skövde**
Tel/fax: 0500-41 02 54, E-post:
rsmhsesamskovde@hotmail.com
- **RSMH-Sotenäs/Trålen**
Tel: 0523-552 19, 0523-711 09,
E-post: awawen@tele2.se
- RSMH-Svenljunga**, c/o Per-Erik
Larsson, Sandsjön, Furuvägen 92,
512 91 Sexdrega
- **RSMH-Tidaholm** – vilande
- **RSMH-Trollhättan** – vilande
- **RSMH-Ulricehamn**
Tel/fax: 0321-135 85
- **RSMH-Öckerö/Alfons** – vilande

ÖREBRO LÄN

- c/o Hans Gustavsson,
Björkhyttev. 61 C, 711 33 Lindes-
berg, Tel: 0705-17 25 86
- **RSMH-Karlskoga/Degerfors**
Tel: 0586-350 60,
E-post: rsmh.kga@telia.com
 - **RSMH-Norra Örebro län**,
c/o Hans Gustavsson, Björkhyttevä-
gen 61 C, 711 33 Lindesberg
 - **RSMH-Sydnärke**
Tel: 0705-17 25 86,
 - **RSMH-Örebro** Tel: 019-18 97 10,
E-post: rsmh-orebro@tele2.se

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

- c/o Hans Abrahamsson, Erikslunds-
plan 9, 602 16 Norrköping
- **RSMH-Linköping/Fyren**
Tel: 013-31 04 01,
Fax: 013-13 92 00, E-post: rsmh-
bikupan@linkoping.mail.telia.com
 - **RSMH-Norrköping/Bläckfisken**
Box 4060, 600 04 Norrköping

Rapportera eventuella felaktig-
heter och ändrade adresser till:
marianne.uddenberg@rsmh.se.

Revansch!

utkommer med sex nummer per år
och ges ut av Riksförbundet för
Social och Mental Hälsa, RSMH.

Adress: Revansch!, Instrumentvä-
gen 10, 126 53 Hägersten

Telefon: 08-772 33 60

E-post: revansch@rsmh.se

Hemsida: www.rsmh.se

**Chefredaktör och ansvarig
utgivare:** Östen Hannmyhr,
08-772 33 71

**Medlems- och prenumerations-
ärenden:** Marianne Uddenberg,
08-772 33 65

Prenumerationspris: 150 kr/år

Annonser: Östen Hannmyhr
08-772 33 71

Layout: Leif Zetterberg, LZ Media

Omslagsfoto: Sofie Ekholm och
Maja Kristin Nylander

Tryck: Trydells, Laholm 2010

ISSN: 0283-7587

För ej beställt material ansvaras
inte. Den som sänder icke beställt
material till tidningen förutsätts
medge publicering i den trycka
tidningen och elektronisk lagring
på internet.

Frilansare som säljer material till
tidningen förutsätts medge publi-
cering i den trycka tidningen och
elektronisk lagring på internet. Av-
talat arvode omfattar både publi-
cering i tidningen och elektronisk
lagring på internet.

Redaktionsråd: Kjell Broström,
Hans Kihlström, Anna Meyerhöf-
fer, Seppo Mälkki, Pia Olsson,
Marika Sellgren

**Nästa nummer
av Revansch!
utkommer den
21 februari.
Manusstopp den
10 januari.**

